

2022/0365(COD)

24.7.2023

ARVAMUS

Esitaja: tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon

Saaja: keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjon

ettepaneku kohta võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, mis käsitleb mootorsõidukite ja mootorite ning selliste sõidukite jaoks ette nähtud süsteemide, osade ja eraldi seadmestike tüübikinnitust seoses nende heite ja akude tööajaga (Euro 7) ning millega tunnistatakse kehtetuks määrused (EÜ) nr 715/2007 ja (EÜ) nr 595/2009 (COM(2022)0586 – C9-0375/2022 – 2022/0365(COD))

Arvamuse koostaja (*): Massimiliano Salini

(*) Kaasatud komisjon – kodukorra artikkel 57

PA_Legam

MUUDATUSETTEPANEKUD

Tööstuse, teadusuuringute ja energeetikakomisjon palub vastutaval keskkonna-, rahvatervise ja toiduohutuse komisjonil võtta arvesse järgmisi muudatusettepanekuid:

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 4

Komisjoni ettepanek

(4) Mootorsõidukite, mootorite ja varuosade tüübikinnituse tehnilised nõuded seoses heitkogustega („heitealane tüübikinnitus“) on praegu sätestatud kahes määruises, mida kohaldatakse vastavalt kergsõidukite ja raskesõidukite heitealase tüübikinnituse suhtes, st Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruises (EÜ) nr 715/2007 (Euro 6)⁴⁴ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruises (EÜ) nr 595/2009 (Euro VI)⁴⁵. Kaks määrust võeti vastu seetõttu, et raskesõidukite heitkoguseid kontrolliti mootori katsetamise põhjal, samal ajal kui kergsõidukite puhul oli aluseks kogu sõiduki katsetamine. ***Sellest ajast alates on välja töötatud meetodid, mis võimaldavad katsetada nii kergsõidukeid kui ka raskesõidukeid maanteel. Seetõttu ei ole enam vaja tugineda tüübikinnituse andmisel mootori katsetamisele.***

---

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust (ELT L 171, 29.6.2007, lk 1).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta määrus (EÜ) nr 595/2009, mis käsitleb mootorsõidukite ja mootorite tüübikinnitust seoses raskeveokite heitmetega (Euro VI) ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 715/2007 ja direktiivi 2007/46/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 80/1269/EMÜ, 2005/55/EÜ ja

Muudatusettepanek

(4) Mootorsõidukite, mootorite ja varuosade tüübikinnituse tehnilised nõuded seoses heitkogustega („heitealane tüübikinnitus“) on praegu sätestatud kahes määruises, mida kohaldatakse vastavalt kergsõidukite ja raskesõidukite heitealase tüübikinnituse suhtes, st Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruises (EÜ) nr 715/2007 (Euro 6)⁴⁴ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruises (EÜ) nr 595/2009 (Euro VI)⁴⁵. Kaks määrust võeti vastu seetõttu, et raskesõidukite heitkoguseid kontrolliti mootori katsetamise põhjal, samal ajal kui kergsõidukite puhul oli aluseks kogu sõiduki katsetamine.

---

⁴⁴ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 20. juuni 2007. aasta määrus (EÜ) nr 715/2007, mis käsitleb mootorsõidukite tüübikinnitust seoses väikeste sõiduautode ja kommertsveokite (Euro 5 ja Euro 6) heitmetega ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust (ELT L 171, 29.6.2007, lk 1).

⁴⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2009. aasta määrus (EÜ) nr 595/2009, mis käsitleb mootorsõidukite ja mootorite tüübikinnitust seoses raskeveokite heitmetega (Euro VI) ning sõidukite remondi- ja hooldusteabe kättesaadavust ning millega muudetakse määrust (EÜ) nr 715/2007 ja direktiivi 2007/46/EÜ ning tunnistatakse kehtetuks direktiivid 80/1269/EMÜ, 2005/55/EÜ ja

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 4 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(4a) Tüübikinnituse nõuded uutele C1-, C2- ja C3-klassi rehvidele on sätestatud üldise ohutuse määrukses ((EL) 2019/2144). Sellest tulenevalt täiendab käesolev määrus neid tehnilisi nõudeid (mis jäävad uue rehvi tüübikinnituse aluseks) rehvi kulumi nõuetega. ÜROs töötatakse välja katsemeetod rehvi kulumi mõõtmiseks ja rehvide kulumispiirid. Sellise katsemeetodi, asjakohaste määratluste ja rehvide kulumispiiride vastuvõtmiseks tuleb käesolevat määrust täiendada teiste õigusaktidega koos tootjate kohustustega ja rakendamise asjakohase ajakavaga, samuti üleminekuperioodiga rehvide puhul, mis on toodetud pärast teatavat kuupäeva vastavalt artikli 11 lõikele 3a (uus).

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 7

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(7) Samuti on vaja vähendada keerukust, haldus- ja rakenduskulusid tootjate ja ametiasutuste jaoks ning tagada Euro heitenormide tulemuslik ja tõhus rakendamine. Lihtsustamine saavutatakse sellega, et kaotatakse Euro 6 ja Euro VI raames kehtinud piirnormide ja katsete erinevad kohaldamise alguskuupäevad, kaotatakse mitmekordsed ja keerulised heitkoguste katsed, kui neid ei ole vaja,

(7) Samuti on vaja vähendada keerukust, haldus- ja rakenduskulusid tootjate ja ametiasutuste jaoks ning tagada Euro heitenormide tulemuslik ja tõhus rakendamine **ja tehnoloogiline neutraalsus**. Lihtsustamine saavutatakse sellega, et kaotatakse Euro 6 ja Euro VI raames kehtinud piirnormide ja katsete erinevad kohaldamise alguskuupäevad, kaotatakse mitmekordsed ja keerulised

viidatakse vajaduse korral kehtivate ÜRO eeskirjade kohastele standarditele ning tagatakse ühtlustatud ja järjepidevad menetlused ja katsed heitealase tüübikinnituse eri etappide jaoks.

heitkoguste katsed, kui neid ei ole vaja, viidatakse vajaduse korral kehtivate ÜRO eeskirjade kohastele standarditele ning tagatakse ühtlustatud ja järjepidevad menetlused ja katsed heitealase tüübikinnituse eri etappide jaoks.

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 8

Komisjoni ettepanek

(8) Selleks et tagada nii kergsõidukite kui ka raskesõidukite **heitkoguste** piiramine realses elus, tuleb sõidukeid katsetada mitte ainult laboris, vaid ka reaalsetes kasutustingimustes, kus on kehtestatud **minimaalsed** piirangud, piirid ja muud sõidunõuded.

Muudatusettepanek

(8) Selleks et tagada nii kergsõidukite kui ka raskesõidukite **summutitoru heitgaaside** piiramine realses elus, tuleb sõidukeid katsetada mitte ainult laboris, vaid ka reaalsetes kasutustingimustes, kus on kehtestatud **asjakohased** piirangud, piirid ja muud sõidunõuded, **samas kui nn kallutatud sõitmist tuleks vältida. Selline katsetamine maanteel peaks välistama kallutatud sõitmise ja haruldased sõidutingimused.**

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 9

Komisjoni ettepanek

(9) **Maanteel kasutatavate sõidukite heitkoguste mõõtmiseks kasutatavate mobiilsete heitemõõtmisseadmete täpsus on pärast nende kasutuselevõttu märkimisväärselt paranenud. Seepärast on asjakohane võtta heite piirnormide aluseks sellised maanteel tehtavad mõõtmised ja seetõttu ei ole maanteekatsetuste puhul enam vaja kasutada vastavustegureid.**

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek 6

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 11

Komisjoni ettepanek

(11) Praegu on olemas tehnoloogiad, mida kasutatakse laialdaselt kogu maailmas ning mis piiravad kütuseaurudes lenduvate orgaaniliste ühendite hulka sõiduki kasutamisel, parkimisel ja bensiiniga tankimisel. Seepärast on asjakohane kehtestada selliste lenduvate orgaaniliste ühendite heite piirnormid madalamal tasemel ja **kehtestada tankimisetapi heite piirnormid.**

Muudatusettepanek

(11) Praegu on olemas tehnoloogiad, mida kasutatakse laialdaselt kogu maailmas ning mis piiravad kütuseaurudes lenduvate orgaaniliste ühendite hulka sõiduki kasutamisel, parkimisel ja bensiiniga tankimisel. Seepärast on asjakohane kehtestada selliste lenduvate orgaaniliste ühendite heite piirnormid madalamal tasemel **uutele sõidukitele ja riigi tasandil muude vahendite abil, et tagada direktiivis 2014/99/EL osutatud tanklate II etapi tankimiskontrolli tõhusus kõigi bensiiniga tankivate sõidukite tankimise kontrollimisel.**

Muudatusettepanek 7

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 12

Komisjoni ettepanek

(12) Heitmed, mis ei ole seotud heitgaasidega, koosnevad rehvidest ja sõidukite piduritest eralduvatest osakestest. Rehvide heide on hinnanguliselt suurim keskkonda sattuva mikroplasti allikas. Nagu on näidatud mõjuhinnangus, eeldatakse, et 2050. aastaks moodustavad heitmed, mis ei ole seotud heitgaasidega, kuni 90 % kõigist maanteetranspordist eralduvatest osakestest, sest sõidukite elektrifitseerimise tõttu väheneb koos heitgaasidega eralduvate osakeste hulk. Neid heitmeid, mis ei ole seotud heitgaasidega, tuleks seetõttu mõõta ja piirata. Komisjon peaks 2024. aasta lõpuks koostama aruande rehvide kulumise kohta, et vaadata läbi mõõtmismeetodid ja uusimad tehnoloogiad **ning teha ettepanek**

Muudatusettepanek

(12) Heitmed, mis ei ole seotud heitgaasidega, koosnevad rehvidest ja sõidukite piduritest eralduvatest osakestest. Rehvide heide on hinnanguliselt suurim keskkonda sattuva mikroplasti allikas. Nagu on näidatud mõjuhinnangus, eeldatakse, et 2050. aastaks moodustavad heitmed, mis ei ole seotud heitgaasidega, kuni 90 % kõigist maanteetranspordist eralduvatest osakestest, sest sõidukite elektrifitseerimise tõttu väheneb koos heitgaasidega eralduvate osakeste hulk. Neid heitmeid, mis ei ole seotud heitgaasidega, tuleks seetõttu mõõta ja piirata. Komisjon peaks 2024. aasta lõpuks koostama aruande rehvide kulumise kohta, et vaadata läbi mõõtmismeetodid ja uusimad tehnoloogiad, **mis on välja töötatud ÜRO-s** rehvide kulumispiiride

rehvide kulumispiiride *kohta*.

määratluse järjepidevuse tagamiseks. Lisaks peaks aruanne võimalikult suures ulatuses sisaldama rehvide kulumi nõuete mõjuhinnangut, millega täidetakse käesoleva määruse mõjuhinnangus tuvastatud lüngad.

Muudatusettepanek 8

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 14 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(14a) OBM-, OBFCM- või seisundiseadmed kasutavad sõiduki genereeritud andmeid, et jälgida sõiduki vastavust käesolevale määrusele. Neid andmeid tuleb vastavalt andmemäärusele jagada sõiduki kasutajatele ja sõidukitega seotud teenuseosutajatele, et sõiduki kasutajad saaksid kasu nõuannetest ja soovitustest selle kohta, kuidas piirata sõiduki heitkoguseid ja energiakulu ning pikendada aku kasutusiga sõiduki parema kasutamise kaudu.

Muudatusettepanek 9

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 15

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(15) Sõidukite omavoliline muutmine saastekontrollisüsteemi osade eemaldamiseks või deaktiveerimiseks on tuntud probleem. Selline tegevus põhjustab kontrollimatuid heiteid ja seda tuleks vältida. Läbisõidumõõdiku omavoliline muutmine toob kaasa vale läbisõidunäidu ja takistab sõiduki nõuetekohast kasutuskontrolli. Seetõttu on *ülimalt* oluline *tagada* nende süsteemide *võimalikult suur* turvakaitse *koos turvasertifikaatide ja asjakohase*

(15) Sõidukite omavoliline muutmine saastekontrollisüsteemi osade eemaldamiseks või deaktiveerimiseks on tuntud probleem. Selline tegevus põhjustab kontrollimatuid heiteid ja seda tuleks vältida *meetmetega, mis takistavad rikkumisseadmete reklaamimist, müüki ning paigaldamist*. Läbisõidumõõdiku omavoliline muutmine toob kaasa vale läbisõidunäidu ja takistab sõiduki nõuetekohast kasutuskontrolli, *nii et liikmesriigid peaksid järgima teiste*

rikkumisvastase kaitsega, tagamaks, et ei saastekontrollisüsteeme ega sõiduki läbisõidumõõdikut ei saaks omavoliliselt muuta.

liikmesriikide eeskuju ja kehtestama sõiduki läbisõidu registreerimise sõiduki hoolduse või tehnoülevaatuse ajal. Seetõttu on oluline, et uued sõidukid oleksid konstrueeritud nii, et nende süsteemide turvakaitse oleks asjakohane.

Muudatusettepanek 10

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 16

Komisjoni ettepanek

(16) Sõidukitele paigaldatud andureid kasutatakse juba praegu pardadiagnostikasüsteemi (OBD-süsteemi) abil heitkoguste kõrvalekallete avastamiseks ja nendega seotud remonditööde algatamiseks. ***Praegu kasutusel olev OBD-süsteem ei tuvasta aga rikkeid täpselt ega õigel ajal ega sunni neid ka piisavalt ja õigeaegselt parandama. Selle tulemusena*** on võimalik, et sõidukid tekitavad heitmeid palju rohkem kui lubatud. Seni OBD-süsteemis kasutatud andureid saab kasutada ka sõidukite heitekäitumise ***pidevaks*** jälgimiseks ja kontrollimiseks ***pardaseiresüsteemi (OBM-süsteemi) abil. Samuti annab OBM kasutajale hoiatuse mootori või saastekontrollisüsteemide remonditööde tegemiseks, kui need on vajalikud. Seepärast on asjakohane nõuda sellise süsteemi paigaldamist ja reguleerida selle tehnilisi nõudeid.***

Muudatusettepanek 11

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 18

Muudatusettepanek

(16) Sõidukitele paigaldatud andureid ***ja muid keerukaid süsteeme*** kasutatakse juba praegu pardadiagnostikasüsteemi (OBD-süsteemi) ***ja näidikupaneeli rikkeindikaatori*** abil heitkoguste kõrvalekallete avastamiseks, ***teabe salvestamiseks*** ja nendega seotud remonditööde ***vajaduse*** algatamiseks. On võimalik, et sõidukid tekitavad heitmeid palju rohkem kui lubatud, ***sõltuvalt sellest, kui kiiresti juhid või käitajad OBD rikkeindikaatori näidustust järgivad. Mõnesid*** seni OBD-süsteemis kasutatud andureid saab kasutada ka sõidukite ***summutitoru*** heitekäitumise jälgimiseks ja kontrollimiseks ***ning need võivad aidata parandada OBD funktsionaalsust.***

Komisjoni ettepanek

(18) *Kui* komisjon *teeb* ettepaneku registreerida pärast 2035. aastat uusi kergsõidukeid, mis kasutavad üksnes CO₂-neutraalseid kütuseid, väljaspool sõidukite CO₂ *normide* kohaldamisala, *siis* tuleb käesolevat määrust *liidu õiguse ja liidu kliimanetraalsuse eesmärkide kohaselt* muuta, et lisada võimalus anda sellistele sõidukitele tüübikinnitus.

Muudatusettepanek

(18) *Transpordisektori CO₂ heite vähendamine nõuab tehnoloogiliselt avatud raamistikku.* Komisjon *peaks tegema* ettepaneku registreerida pärast 2035. aastat uusi kergsõidukeid, mis kasutavad üksnes CO₂-neutraalseid kütuseid, *ning sõidukeid, mis kasutavad tavapärase ja CO₂-neutraalsete kütuste segu, kooskõlas sõidukite tüübikinnitust käsitleva liidu õigusega* väljaspool sõidukite CO₂ *heitenormide* kohaldamisala *ning kooskõlas liidu õigusega ja liidu kliimanetraalsuse eesmärkidega.* *Seepärast* tuleb käesolevat määrust muuta, et lisada võimalus anda sellistele sõidukitele tüübikinnitus.

Muudatusettepanek 12

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 18 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek 13

**Ettepanek võtta vastu määrus
Põhjendus 19**

Komisjoni ettepanek

(19) Väiketootjate müüdüd sõidukite

Muudatusettepanek

(18a) *Teaduslikud ja tehnoloogilised hinnangud kinnitavad kliimasõbralike CO₂-neutraalsete kütuste kestlikkust. Tagamaks, et nendel kütustel töötavates sõidukites ei kasutata fossiilkütuseid, peaks komisjon koostöös tootjate ja tarnijatega töötama välja nõuded ja eeskirjad, et leida tehnilisi lahendusi, mis on praktilised, taskukohased ja massidele sobivad.*

Muudatusettepanek

(19) Väiketootjate müüdüd sõidukite

heide moodustab liidu heitest tühise osa. Seetõttu **võib** mõnede selliste tootjate suhtes kohaldatavate nõuete puhul **olla** lubatud **mõningane** paindlikkus. **Seetõttu peaks väiketootjatel olema võimalik asendada tüübikinnituse ajal teatavad katsed vastavustunnistustega, samas kui eriti väikeste tootjate puhul peaks olema lubatud kasutada juhuslikel tegelikel sõidutsüklitel põhinevaid laborikatsetusi.**

heide moodustab liidu heitest tühise osa. Seetõttu **peaks** mõnede selliste tootjate suhtes kohaldatavate nõuete puhul **olema** lubatud paindlikkus **seoses sellega, mida nõutakse ka CO₂ heidet käsitlevates määrustes [lisada ELT viide], lükates Euro 7 kohaldamise edasi kuni 2035. aastani.**

Muudatusettepanek 14

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 21

Komisjoni ettepanek

(21) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, mis puudutavad järgmist: tootjate kohustused seoses tüübikinnituse ja menetluste, katsete ja meetodikaga, mida tuleb kohaldada vastavustunnistuse, toodangu vastavuse kontrolli, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse kontrolli **ja sõiduki keskkonnapassi** puhul; sõidukite valikuvõimalused ja nimetused; nõuded, katsed, meetodid ja parandusmeetmed, mis on seotud sõidukite, süsteemide, osade ja eraldi seadmestike vastupidavusega ning OBM-süsteemide registreerimis- ja kommunikatsioonisuutlikkusega, sealhulgas mootorsõiduki tehnonõuetele vastavuse kontrolli ja tehnõulevaatuse eesmärgil; nõuded ja teave, mida mitmeastmeliste sõidukite tootjad peavad esitama, ning menetlused nende mitmeastmeliste sõidukite CO₂ väärtuse määramiseks; heitealase tüübikinnituse tehnilised elemendid, haldus- ja dokumendinõuded, kontrollid ja ülevaatused ning turujärelevalvekontrollid, samuti aruandekohustused, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ja toodangu vastavuse kontrollid; meetodid ja

Muudatusettepanek

(21) Selleks et tagada käesoleva määruse ühetaolised rakendamistingimused, tuleks komisjonile anda rakendamisvolitused, mis puudutavad järgmist: tootjate kohustused seoses tüübikinnituse ja menetluste, katsete ja meetodikaga, mida tuleb kohaldada vastavustunnistuse, toodangu vastavuse kontrolli **ja** kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse kontrolli puhul; sõidukite valikuvõimalused ja nimetused; nõuded, katsed, meetodid ja parandusmeetmed, mis on seotud sõidukite, süsteemide, osade ja eraldi seadmestike vastupidavusega ning OBM-süsteemide registreerimis- ja kommunikatsioonisuutlikkusega, sealhulgas mootorsõiduki tehnonõuetele vastavuse kontrolli ja tehnõulevaatuse eesmärgil; nõuded ja teave, mida mitmeastmeliste sõidukite tootjad peavad esitama, ning menetlused nende mitmeastmeliste sõidukite CO₂ väärtuse määramiseks; heitealase tüübikinnituse tehnilised elemendid, haldus- ja dokumendinõuded, kontrollid ja ülevaatused ning turujärelevalvekontrollid, samuti aruandekohustused, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ja toodangu vastavuse kontrollid; meetodid ja

katsed, et i) mõõta summutitoru heitgaase laboris ja maanteel, **sealhulgas juhusliku ja halvima juhtumi tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste katsetsüklid**, mobiilsete heitemõõtmisüsteemide kasutamine tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste **ja tühikäigu heitkoguste** kontrollimiseks; ii) määrata sõiduki CO₂ heidet, kütusekulu ja energiatarbimist, elektrisõiduki sõiduulatust ja mootori võimsust; iii) esitada käiguvahetuse näidiku spetsifikatsioonid; iv) määrata O₃- ja O₄-kategooria haagiste mõju mootorsõiduki CO₂-le, kütusekulule ja energiatarbimisele, elektrisõiduki sõiduulatusele ja mootori võimsusele; iv) mõõta karteri heitmeid, kütuseaure, piduriheitmeid; v) hinnata vastavust aku tööaja miinimumnõuetele; vi) hinnata kasutusel olevate mootorite ja sõidukite nõuetele vastavust, vastavuskünniseid ja toimivusnõudeid, aga ka vii) katsed ja meetodid andurite toimivuse tagamiseks (OBD ja OBM); viii) meetodid turvameetmete tagamiseks ja hindamiseks; juhi hoiatamise süsteemide ja meeldetuletusmeetodite spetsifikatsioonid ja omadused ning meetodid nende nõuetekohase toimimise hindamiseks; ix) meetodid originaal- ja varusaastekontrollisüsteemide nõuetekohase toimimise, tõhususe, regenereerimise ja vastupidavuse hindamiseks; x) turvameetmete tagamise ja hindamise meetodid, sealhulgas haavatavuse hindamine ja omavolilise muutmise vastane kaitse; xi) konkreetsete Euro 7 nimetuste alusel kinnitatud tüüpide nõuetekohase toimimise hindamise meetodid; xii) väiketootjate ja eriti väikeste tootjate heitealaste tüübikinnituste kriteeriumid; xiii) mitmeastmeliste sõidukite kontrolli- ja katsemenetlused; xiv) katseseadmete toimivusnõuded; xv) etalonkütuste tehniline kirjeldus ning xvi) meetodid katkestusseadmete ja katkestusstrateegiate puudumise hindamiseks; xvii) rehvide kulumi mõõtmiseks ning xviii) **keskkonnapassi**

katsed, et i) mõõta summutitoru heitgaase laboris ja maanteel, mobiilsete heitemõõtmisüsteemide kasutamine tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste kontrollimiseks; ii) määrata sõiduki CO₂ heidet, kütusekulu ja energiatarbimist, elektrisõiduki sõiduulatust ja mootori võimsust; iii) esitada käiguvahetuse näidiku spetsifikatsioonid; iv) määrata O₃- ja O₄-kategooria haagiste mõju mootorsõiduki CO₂-le, kütusekulule ja energiatarbimisele, elektrisõiduki sõiduulatusele ja mootori võimsusele; iv) mõõta karteri heitmeid, kütuseaure, piduriheitmeid; v) hinnata vastavust aku tööaja miinimumnõuetele; vi) hinnata kasutusel olevate mootorite ja sõidukite nõuetele vastavust, vastavuskünniseid ja toimivusnõudeid, aga ka vii) katsed ja meetodid andurite **seire** toimivuse tagamiseks (OBD ja OBM); viii) meetodid turvameetmete tagamiseks ja hindamiseks; juhi hoiatamise süsteemide ja meeldetuletusmeetodite spetsifikatsioonid ja omadused ning meetodid nende nõuetekohase toimimise hindamiseks; ix) meetodid originaal- ja varusaastekontrollisüsteemide nõuetekohase toimimise, tõhususe, regenereerimise ja vastupidavuse hindamiseks; x) turvameetmete tagamise ja hindamise meetodid, sealhulgas haavatavuse hindamine ja omavolilise muutmise vastane kaitse; xi) konkreetsete Euro 7 nimetuste alusel kinnitatud tüüpide nõuetekohase toimimise hindamise meetodid; xii) väiketootjate ja eriti väikeste tootjate heitealaste tüübikinnituste kriteeriumid; xiii) mitmeastmeliste sõidukite kontrolli- ja katsemenetlused; xiv) katseseadmete toimivusnõuded; xv) etalonkütuste tehniline kirjeldus ning xvi) meetodid katkestusseadmete ja katkestusstrateegiate puudumise hindamiseks; xvii) rehvide kulumi mõõtmiseks ning xviii) **meetmed, millega selgitatakse selliste katsete kohaldamist, mida tootjad, liikmesriigid, kolmandad isikud / komisjon peaksid kasutama**

vorming, andmed ja keskkonnapassi andmete edastamise viis. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁵⁰.

---

⁵⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Muudatusettepanek 15

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 22

Komisjoni ettepanek

(22) Selleks et vajaduse korral muuta või täiendada käesoleva määruse vähem olulisi osi, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad Euro 7 sõidukite, pidurite või rehvide katsetamisel kogutud andmetel põhinevaid katsetingimusi; katsetamismõudeid, võttes eelkõige arvesse tehnilist arengut ja Euro 7 sõidukite katsetamisel kogutud andmeid; millega kehtestatakse tootjatele uuenduslikel tehnoloogiatel põhinevaid sõidukite valikuvõimalusi ja nimetusi, kuid kehtestatakse ka pidurite tekitatud osakeste heite piirnormid ja rehvitüüpide kulumise piirväärtused, samuti akude minimaalsed toimivusnõuded ja vastupidavuse kordajad, mis põhinevad Euro 7 sõidukite katsetamise käigus kogutud andmetel, ning kehtestatakse määratlused ja erieeskirjad väiketootjatele M₂-, M₃-, N₂-, N₃-kategooria sõidukite jaoks. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava

esialgse tüübikinnituse, toodangu vastavuse, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ning turujärelevalve puhul. Neid volitusi tuleks kasutada kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) nr 182/2011⁵⁰.

---

⁵⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 182/2011, millega kehtestatakse eeskirjad ja üldpõhimõtted, mis käsitlevad liikmesriikide läbiviidava kontrolli mehhanisme, mida kohaldatakse komisjoni rakendamisevolituste teostamise suhtes (ELT L 55, 28.2.2011, lk 13).

Muudatusettepanek

(22) Selleks et vajaduse korral muuta või täiendada käesoleva määruse vähem olulisi osi, peaks komisjonil olema õigus võtta kooskõlas Euroopa Liidu toimimise lepingu artikliga 290 vastu delegeeritud õigusakte, mis käsitlevad Euro 7 sõidukite, pidurite või rehvide katsetamisel kogutud andmetel põhinevaid katsetingimusi; katsetamismõudeid, võttes eelkõige arvesse tehnilist arengut ja Euro 7 sõidukite katsetamisel kogutud andmeid; millega kehtestatakse tootjatele uuenduslikel tehnoloogiatel põhinevaid sõidukite valikuvõimalusi ja nimetusi, kuid kehtestatakse ka pidurite tekitatud osakeste heite piirnormid ja rehvitüüpide kulumise piirväärtused **kooskõlas ÜROs välja töötatud katsemetodi ja piirväärtustega**, samuti akude minimaalsed toimivusnõuded ja vastupidavuse kordajad, mis põhinevad Euro 7 sõidukite katsetamise käigus kogutud andmetel, ning kehtestatakse määratlused ja erieeskirjad väiketootjatele M₂-, M₃-, N₂-, N₃-kategooria sõidukite

töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁵¹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

---

⁵¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

Muudatusettepanek 16

Ettepanek võtta vastu määrus Põhjendus 25

Komisjoni ettepanek

(25) Oluline on anda liikmesriikidele, riiklikele tüübikinnitusasutustele ja ettevõtjatele piisavalt aega, et valmistuda käesoleva määrusega kehtestatud uute eeskirjade kohaldamiseks. Seepärast tuleks kohaldamise alguskuupäev edasi lükata. ***Kui kergsõidukite puhul peaks kohaldamise alguskuupäev olema nii vara kui tehniliselt võimalik, siis raskesõidukite ja haagiste puhul võib kohaldamise alguskuupäev kahe aasta võrra edasi lükkuda, sest raskesõidukite puhul on üleminek heiteta sõidukitele pikem.***

Muudatusettepanek 17

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 1 – lõige 1 – lõik 1 (uus)

jaoks. On eriti oluline, et komisjon korraldaks oma ettevalmistava töö käigus asjakohaseid konsultatsioone, sealhulgas ekspertide tasandil, ja et kõnealused konsultatsioonid toimuksid kooskõlas 13. aprilli 2016. aasta institutsioonidevahelises parema õigusloome kokkuleppes⁵¹ sätestatud põhimõtetega. Eelkõige selleks, et tagada võrdne osalemine delegeeritud õigusaktide ettevalmistamises, saavad Euroopa Parlament ja nõukogu kõik dokumendid liikmesriikide ekspertidega samal ajal ning nende ekspertidel on pidev juurdepääs komisjoni eksperdirühmade koosolekutele, millel arutatakse delegeeritud õigusaktide ettevalmistamist.

---

⁵¹ ELT L 123, 12.5.2016, lk 1.

Muudatusettepanek

(25) Oluline on anda liikmesriikidele, riiklikele tüübikinnitusasutustele ja ettevõtjatele piisavalt aega, et valmistuda käesoleva määrusega kehtestatud uute eeskirjade kohaldamiseks. Seepärast tuleks kohaldamise alguskuupäev edasi lükata, ***kuni kõik vastavad rakendusaktid ja delegeeritud õigusaktid on seejärel esitatud ja komisjon on need vastu võtnud, ning anda uutele tüüpidele sellest ajast alates kolme aasta pikkune üleminekuaeg.***

Käesoleva määrusega kehtestatud tehnilisi nõudeid ja haldusnorme uute rehvide heitealaste tüübikinnituse ja turujärelevalve kohta tuleb käsitleda koos üldise ohutuse määruuses (EL) 2019/2144 sätestatud rehvide tehniliste nõuete ja haldusnormidega.

Muudatusettepanek 18

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 11

Komisjoni ettepanek

(11) „tahked osakesed“ (PM) – summutitorust või piduritest eralduvad ja filtrile kogutavad osakesed;

Muudatusettepanek

(11) „tahked osakesed“ (PM) – summutitorust või piduritest eralduvad ja **käesolevas määruuses kirjeldatud menetluse kohaselt** filtrile kogutavad osakesed;

Muudatusettepanek 19

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 14

Komisjoni ettepanek

(14) „üle 10 nm läbimõõduga tahkete osakeste arv“ (PN₁₀) – selliste summutitorust või piduritest eralduvate tahkete osakeste koguarv, mille **läbimõõt on vähemalt** 10 nm;

Muudatusettepanek

(14) „10 nm läbimõõduga tahkete osakeste arv“ (PN₁₀) – selliste summutitorust või piduritest eralduvate tahkete osakeste koguarv, mille **nominaalne piirväärtus käesolevas määruuses kirjeldatud menetluse kohaselt mõõdetuna on** 10 nm;

Muudatusettepanek 20

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 18

Komisjoni ettepanek

(18) „muud süsivesinikud kui metaan“ (*NHMC*) – summutitorust eralduv muude süsivesinike kui metaani kogusumma;

Muudatusettepanek

(18) „muud süsivesinikud kui metaan“ (*NMHC*) – summutitorust eralduv muude süsivesinike kui metaani kogusumma;

Muudatusettepanek 21

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 29**

Komisjoni ettepanek

(29) „*rehvi kulum*“ – *rehvi kulumise tõttu rehvist kaduma läinud ja keskkonda paisatud materjali mass*;

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek 22

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 34**

Komisjoni ettepanek

(34) „originaal-saastekontrollisüsteemid“ – saastekontrollisüsteem või selliste süsteemide koost, mille suhtes on asjaomasele sõidukile antud tüübikinnitus;

Muudatusettepanek

(34) „originaal-saastekontrollisüsteemid“ – saastekontrollisüsteem või selliste süsteemide koost, mille suhtes on asjaomasele sõidukile antud tüübikinnitus *ja mis on paigaldatud sõidukile selle esmase registreerimise kuupäeval*;

Muudatusettepanek 23

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 37**

Komisjoni ettepanek

(37) „pardadiagnostikasüsteem“ (OBD) – süsteem, mis suudab *genereerida sõiduki pardadiagnostika (OBD) teavet, nagu on määratletud määruse (EL) 2018/858 artikli 3 punktis 49, ning mis suudab*

Muudatusettepanek

(37) „pardadiagnostikasüsteem“ (OBD) – *käesoleva määruse kontekstis sõiduki pardal olev süsteem, mis suudab tuvastada jälgitavate heitekontrollisüsteemide rikkeid, teha arvutimällu salvestatud*

edastada seda teavet OBD-pordi kaudu ja üle õhu;

veakoodide abil kindlaks rikke tõenäolise asukoha ning lülitada sisse rikkeindikaatori, et teavitada sõiduki käitajat ja valikuliselt üle õhu;

Muudatusettepanek 24

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 38**

Komisjoni ettepanek

(38) „pardaseiresüsteem“ (OBM) – sõiduki pardal olev süsteem, mis on võimeline *tuvastama heitkoguste ületamist või seda, kui sõiduk on heitevabas režiimis (kui see on asjakohane), ning mis võimaldab sõidukisse salvestatud teabe abil anda märku selliste piirtasemete ületamisest ning edastada seda* teavet OBD-pordi kaudu ja üle õhu;

Muudatusettepanek

(38) „pardaseiresüsteem“ (OBM) – sõiduki pardal olev süsteem, mis on võimeline *jälgima heitkoguseid OBM mõõtehülbeid arvesse võttes ning andma* teavet OBD-pordi kaudu ja *valikuliselt* üle õhu;

Muudatusettepanek 25

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 42**

Komisjoni ettepanek

(42) „tegelikus liikluses tekkivad heitkogused“ – sõiduki heide tavapärastes sõidutingimustes ja laiendatud *tingimustes*, nagu on sätestatud III lisa *tabelites* 1 ja 2;

Muudatusettepanek

(42) „tegelikus liikluses tekkivad heitkogused“ – sõiduki heide tavapärastes sõidutingimustes ja *samaaegselt maksimaalselt ühes* laiendatud *tingimustest*, nagu on sätestatud *määruse (EL) nr 595/2009 III lisa tabelis* 1 ja *artiklis 4 ning määruse (EL) nr 582/2011 II lisas; laiendatud tingimustes katsetamisel ei tohiks nende tingimuste kombinatsiooni samaaegselt kohaldada;*

Muudatusettepanek 26

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 61**

Komisjoni ettepanek

(61) „rattavõimsus“ – sõiduki *ratastel mõõdetud* ja sõiduki liikumapanemiseks *kasutatav võimsus*;

Muudatusettepanek

(61) „rattavõimsus“ – *käesoleva määruse kohaselt kindlaksmääratud võimsus, mis antakse sõiduki ratastele ja mida kasutatakse sõiduki liikumapanemiseks*;

Muudatusettepanek 27

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 62**

Komisjoni ettepanek

(62) „võimsuse ja massi suhe“ – nimivõimsuse ja *töökorras sõiduki massi* suhe;

Muudatusettepanek

(62) „võimsuse ja massi suhe“ – nimivõimsuse ja *määruse (EL) 2021/535 II lisas määratletud täismassi* suhe;

Muudatusettepanek 28

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 71**

Komisjoni ettepanek

(71) „sõiduki keskkonnapass“ – *paberil ja digitaalselt vormistatud dokument, mis sisaldab teavet sõiduki keskkonnatoime kohta registreerimise hetkel, sealhulgas saasteainete heite piirnormide, CO₂ heite, kütusekulu, energiatarbimise, elektrisõiduki sõiduulatuse ja mootori võimsuse, aku tööaja ja muude seonduvate väärtuste kohta*;

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek 29

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 77**

Komisjoni ettepanek

(77) „talverehv“ – *rehv, mille turvise*

Muudatusettepanek

välja jäetud

muster, koostis või struktuur on eelkõige ette nähtud saavutama lumeoludes paremaid tulemusi kui tavarehv, pidades silmas rehvi suutlikkust alustada või säilitada sõiduki liikumist;

Muudatusettepanek 30

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 78**

Komisjoni ettepanek

(78) „eriotstarbeline rehvi“ – segakasutuseks (nii maanteel kui ka maastikul) ja muuks erikasutuseks ettenähtud rehvi. Need rehvid on peamiselt konstrueeritud selleks, et parandada sõiduki liikumahakkamist või liikumist maastikul.

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek 31

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 78 a (uus)**

Komisjoni ettepanek

(78a) „CO₂-neutraalne kütus“ – taastuvkütus ja/või sünteetiline kütus, nagu on määratletud direktiivis (EL) 2018/2001, sealhulgas biokütus, biogaas, biomasskütus, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud vedelad ja gaasilised transpordikütused või ringlussevõetud süsinikupõhine kütus, mille puhul kasutatava kütuse e(u) netoheidet loetakse nulliks, mis tähendab, et kasutatava kütuse e(u) keemilises koostises sisalduva süsiniku CO₂ ekvivalent on biogeenset päritolu või on takistatud selle paiskamine CO₂-na atmosfääri või on takistatud selle olemasoleva suundumuse järgimine.

Muudatusettepanek

Muudatusettepanek 32

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 3 – lõik 2 – punkt 78 b (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(78b) „CO₂ heite paranduskoefitsient“ – tegur, millega korrigeeritakse nõuetele vastavuse hindamisel raskesõidukite summutitoru heitgaaside puhul kasvuhoonegaaside heidet, et kajastada CO₂-mahukust ning CO₂-neutraalsete kütuste, sealhulgas taastuvenergia direktiivi IX lisas loetletud lähteainetest toodetud biokütuste, muust kui bioloogilise päritoluga taastuvtoorainest valmistatud kütuste ja ringlussevõetud süsinikupõhise kütuse osakaalu.

Muudatusettepanek 33

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1. Tootjad tagavad, et nende toodetavad uued sõidukid, mida liidus müüakse, registreeritakse või kasutusele võetakse, saavad tüübikinnituse vastavalt käesolevale määrusele. Tootjad **tagavad**, et nende toodetavad tüübikinnitust vajavad uued osad või eraldi seadmestikud, sealhulgas mootorid, veoakud, **pidurisüsteemid** ja varusaastekontrollisüsteemid, mida liidus müüakse või kasutusele võetakse, saavad tüübikinnituse kooskõlas käesoleva määrusega.

1. Tootjad tagavad, et nende toodetavad uued sõidukid, mida liidus müüakse, registreeritakse või kasutusele võetakse, saavad tüübikinnituse vastavalt käesolevale määrusele. **Alates käesoleva määruse konkreetsetest kohaldamiskuupäevadest tagavad** tootjad, et nende toodetavad tüübikinnitust vajavad uued osad või eraldi seadmestikud, sealhulgas mootorid, veoakud, **pidurite heitesüsteemid** ja varusaastekontrollisüsteemid, mida liidus müüakse või kasutusele võetakse, saavad tüübikinnituse kooskõlas käesoleva määrusega.

Muudatusettepanek 34

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 4 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Tootjad on kohustatud projekteerima, ehitama ja monteerima sõidukeid nii, et need vastaksid käesolevale määrusele, sealhulgas vastaksid I lisa sätestatud heite piirnormidele ja peaksid kinni **vastavustunnistuses ja tüübikinnitusdokumentides deklareeritud väärtustest** sõiduki kasutusea jooksul, nagu on sätestatud IV lisa tabelis 1. Neid sõidukeid nimetatakse Euro 7 sõidukiteks.

Muudatusettepanek

2. Tootjad on kohustatud projekteerima, ehitama ja monteerima sõidukeid nii, et need vastaksid käesolevale määrusele, sealhulgas vastaksid I lisa sätestatud heite piirnormidele ja peaksid **määruse (EL) nr 595/2009 III lisa ja artiklis 4 ning määruse (EL) nr 582/2011 II lisa sätestatud tingimustel** kinni **tüübikinnitusdokumentidest** sõiduki kasutusea jooksul, nagu on sätestatud IV lisa tabelis 1. Neid sõidukeid nimetatakse Euro 7 sõidukiteks.

Muudatusettepanek 35

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 4 – lõige 3 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Heite piirnormidele vastavuse kontrollimisel, kui katse tehakse laiendatud **sõidutingimustes**, jagatakse heitkogused III lisa sätestatud laiendatud sõidujagajaga.

Muudatusettepanek

Heite piirnormidele vastavuse kontrollimisel, kui katse tehakse **ühes** laiendatud **sõidutingimustest**, jagatakse heitkogused **määruse (EL) nr 595/2009 III lisa ja artiklis 4 ning määruse (EL) nr 582/2011 II lisa** sätestatud laiendatud sõidujagajaga.

Muudatusettepanek 36
Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 4 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Tootjad projekteerivad ja ehitavad osi või eraldi seadmestikke, **sealhulgas** mootoreid, veoakusid, pidurisüsteeme ja varu-saastekontrollisüsteeme nii, et need vastaksid käesoleva määruse nõuetele, sealhulgas I lisa sätestatud heite piirnormidele.

Muudatusettepanek

4. Tootjad projekteerivad ja ehitavad osi või eraldi seadmestikke, **mis praegu hõlmavad ainult** mootoreid, veoakusid, pidurisüsteeme ja varu-saastekontrollisüsteeme, nii, et need vastaksid käesoleva määruse nõuetele, sealhulgas I lisa sätestatud heite

piirnormidele *ning määruse (EL) nr 595/2009 III lisas ja artiklis 4 ning määruse (EL) nr 582/2011 II lisas sätestatud tingimustele.*

Muudatusettepanek 37

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 6 – punkt a

Komisjoni ettepanek

(a) pardadiagnostikasüsteemid, mis on võimelised tuvastama heitkoguste ületamist põhjustavaid süsteemihäireid, et hõlbustada nende parandamist;

Muudatusettepanek

(a) pardadiagnostikasüsteemid, mis on võimelised tuvastama **teadaolevalt summutitoru** heitkoguste ületamist põhjustavaid süsteemihäireid, et hõlbustada nende parandamist;

Muudatusettepanek 38

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 6 – punkt b

Komisjoni ettepanek

(b) OBM-süsteemid, mis on võimelised **tuvastama heite piirnorme ületavaid** heitkoguseid, **mis on tingitud rikest, seadmete edasisest lagunemisest või muudest heitkoguseid suurendavatest olukordadest**;

Muudatusettepanek

(b) OBM-süsteemid, mis on võimelised **jälgima summutitoru** heitkoguseid **OBM lubatud mõõtehülvete piires**;

Muudatusettepanek 39

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 6 – punkt c

Komisjoni ettepanek

(c) OBFCM-seade, mis jälgib nende tegelikku kütusekulu ja energiatarbimist ning muid asjakohaseid parameetreid, nagu kasulik koormus/mass, mida on vaja nende tegeliku kütuse- ja energiatõhususe kindlaksmääramiseks;

Muudatusettepanek

(c) OBFCM-seade, mis jälgib nende tegelikku kütusekulu ja energiatarbimist ning ***N₂- ja N₃-kategooria sõidukite puhul*** muid asjakohaseid parameetreid, nagu kasulik koormus/mass, mida on vaja nende tegeliku kütuse- ja energiatõhususe

kindlaksmääramiseks;

Muudatusettepanek 40

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 6 – punkt g

Komisjoni ettepanek

(g) seadmed, mis edastavad sõidukite genereeritud andmeid, mida kasutatakse käesoleva määruse järgimiseks, ja OBFCM-andmeid perioodilisteks tehnöülevaatusteks ja liiklevate sõidukite tehnokontrolliks üle õhu ning suhtluseks laadimistaristu ja statsionaarsete energiasüsteemidega, mis on võimelised toetama aruka ja kahesuunalise laadimise funktsioone.

Muudatusettepanek

(g) seadmed, mis edastavad sõidukite genereeritud andmeid **koos tüübikinnituse numbri ja tüübikinnituse variandiga**, mida kasutatakse käesoleva määruse järgimiseks, ja OBFCM-andmeid perioodilisteks tehnöülevaatusteks ja liiklevate sõidukite tehnokontrolliks **valikuliselt** üle õhu ning suhtluseks laadimistaristu ja statsionaarsete energiasüsteemidega, mis on võimelised toetama aruka ja kahesuunalise laadimise funktsioone, **ning kolmanda isiku teenuste osutamiseks sõiduki kasutajale, et parandada sõiduki kasutust, piirata sõiduki energiakulu või selle heidet või pikendada aku kasutusiga kasutamisel.**

Muudatusettepanek 41

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 4 – lõige 8

Komisjoni ettepanek

8. Tootja peab hoidma ära võimaluse lõikes 7 nimetatud nõrkusi ära kasutada. Kui selline nõrkus leitakse, **kõrvaldab** tootja **nõrkuse** tarkvarauuenduse või muude asjakohaste vahendite abil.

Muudatusettepanek

8. Tootja peab hoidma ära võimaluse lõikes 7 nimetatud nõrkusi ära kasutada, **tuginedes tehnika tasemele vastavale tehnoloogiale tüübikinnituse andmise ajal**. Kui selline nõrkus leitakse, **võtab** tootja **meetmeid, et kõrvaldada nõrkus** tarkvarauuenduse või muude asjakohaste vahendite abil.

Muudatusettepanek 42

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 5 – lõige 1**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1. Tootjad võivad nimetada oma toodetavaid sõidukeid Euro 7+ sõidukiteks, kui need sõidukid vastavad järgmistele nõuetele:

välja jäetud

(a) sise põlemismootoriga sõidukite ja välise laadimiseta hübriidelektrisõidukite puhul deklareerides, et need vastavad vähemalt 20 % madalamatele heite piirnormidele, kui on sätestatud I lisas gaasilistele saasteainetele, ja ühe suurusjärgu väiksematele heite piirnormidele tahkete osakeste arvu puhul;

(b) välise laadimisega hübriidelektrisõidukite puhul deklareerides, et need vastavad vähemalt 20 % madalamatele heite piirnormidele, kui on sätestatud I lisas gaasilistele saasteainetele, ühe suurusjärgu väiksematele heite piirnormidele tahkete osakeste arvu puhul ja et aku tööaeg on vähemalt 10 protsendipunkti pikem kui II lisas sätestatud nõuded;

(c) täiselektrisõidukite puhul deklareerides, et aku tööaeg on vähemalt 10 protsendipunkti pikem kui II lisas sätestatud nõuded.

Muudatusettepanek 43

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 5 – lõige 2**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

2. Nende sõidukite vastavust lõike 1 nõuetele kontrollitakse deklareeritud väärtuste alusel.

välja jäetud

Muudatusettepanek 44

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 5 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Tootjad võivad nimetada sõidukeid Euro 7G sõidukiteks, kui need sõidukid on varustatud geotarastustehnoloogiatega sisepõlemismootoritega. Tootja paigaldab nendele sõidukitele juhi hoiatamise süsteemi, et teavitada kasutajat sellest, kui veoakud on peaaegu tühjad, **ja peatada sõiduk, kui sõidukit ei laeta 5 km jooksul alates esimesest hoiatusest, kui sõiduk on heitevabal režiimil.** Selliste geotarastustehnoloogiate rakendamist võib kontrollida sõiduki kasutusea jooksul.

Muudatusettepanek 45

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 5 – lõige 4 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

4. Tootjad võivad nimetada ***M₁- ja N₁-kategooria*** sõidukeid Euro 7G sõidukiteks, kui need sõidukid on varustatud geotarastustehnoloogiatega sisepõlemismootoritega. Tootja paigaldab nendele sõidukitele juhi hoiatamise süsteemi, et teavitada kasutajat sellest, kui veoakud on peaaegu tühjad. Selliste geotarastustehnoloogiate rakendamist võib kontrollida sõiduki kasutusea jooksul.

4a. Tootjad võivad nimetada sõidukeid Euro 7 NF sõidukiteks, kui need sõidukid kasutavad kogu sõiduki kasutusea jooksul kas ainult või tavapäraste ja CO₂-neutraalsete kütuste seguna käesoleva määruse artikli 3 punktis 78a määratletud CO₂-neutraalseid kütuseid.

Üksnes CO₂-neutraalsete kütuste kasutamise korral loetakse CO₂ heide määruse [sõiduautode ja kaubikute CO₂ heite normid] ja määruse [raskesõidukite CO₂ heite normid] kohaldamisel nulliks.

Tavapäraste ja CO₂-neutraalsete kütuste segu kasutamise korral reguleeritakse CO₂ heidet määruse [sõiduautode ja kaubikute CO₂ heite normid] ja määruse [raskesõidukite CO₂ heite normid] kohaldamisel käesoleva määruse artikli 3 punktis 78b määratletud CO₂ heite

paranduskoefitsiendiga.

Muudatusettepanek 46

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 5 – lõige 5

Komisjoni ettepanek

5. Tootjad võivad ehitada sõidukeid, milles on ühendatud kaks või enam lõigetes 1, 2 või 3 nimetatud omadust, ning nimetada neid sümbolite ja tähtede kombinatsiooniga, nagu Euro 7+A, Euro 7+G, Euro 7+AG või Euro 7AG sõidukid.

Muudatusettepanek

5. Tootjad võivad ehitada ***M₁- ja N₁-kategooria*** sõidukeid, milles on ühendatud kaks või enam lõigetes 1, 2 või 3 nimetatud omadust, ning nimetada neid sümbolite ja tähtede kombinatsiooniga, nagu Euro 7+A, Euro 7+G, Euro 7+AG või Euro 7AG sõidukid.

Muudatusettepanek 47

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 5 – lõige 6

Komisjoni ettepanek

6. Tootja taotlusel võib tüübikinnitusasutus anda ***N₂-kategooria*** sõidukitele, mille täismass on ***3,5–4,0*** tonni ***ja mis pärinevad N₁ sõidukitüübist***, N₁ sõidukitüübi heitealase tüübikinnituse. Selliseid sõidukeid nimetatakse Euro 7ext sõidukiteks.

Muudatusettepanek

6. Tootja taotlusel võib tüübikinnitusasutus anda ***N₂- ja M₂-kategooria*** sõidukitele, mille täismass on ***kuni 5,0*** tonni (***kaasa arvatud***), N₁ sõidukitüübi heitealase tüübikinnituse. Selliseid sõidukeid nimetatakse Euro 7ext sõidukiteks.

Muudatusettepanek 48

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 6 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Tootjad tagavad, et need sõidukid vastavad käesoleva määruse sätete kohaselt deklareeritud CO₂ heite, kütusekulu ja energiatarbimise ning energiatõhususe väärtustele sõiduki kasutusea jooksul, nagu on sätestatud IV

Muudatusettepanek

välja jäetud

lisa tabelis 1.

Muudatusettepanek 49

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 6 – lõige 3**

Komisjoni ettepanek

3. Tootjad tagavad, et nendele sõidukitele paigaldatud OBFCM-, OBD- ja **OBM-seadmed** ning **rikkumisvastased meetmed vastavad käesoleva määruse sätetele** nii kaua, kui sõiduk on kasutusel.

Muudatusettepanek

3. Tootjad tagavad, et nendele sõidukitele paigaldatud OBFCM-, OBD- ja **OBM-seadmete funktsioone** ning **rikkumisvastaseid meetmeid ei muudeta** nii kaua, kui sõiduk on kasutusel.

Muudatusettepanek 50

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 6 – lõige 6 – sissejuhatav osa**

Komisjoni ettepanek

6. OBM-süsteemid, mille tootja on nendele sõidukitele paigaldanud, peavad võimaldama **kõike** järgmist:

Muudatusettepanek

6. OBM-süsteemid, mille tootja on nendele sõidukitele paigaldanud, peavad võimaldama järgmist:

Muudatusettepanek 51

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 6 – lõige 6 – punkt a**

Komisjoni ettepanek

(a) kõigi heitkoguste ületamise juhtude ulatuse ja kestuse registreerimine;

Muudatusettepanek

välja jätud

Muudatusettepanek 52

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 6 – lõige 6 – punkt b**

Komisjoni ettepanek

(b) *sõiduki heitekäitumise andmete, sealhulgas saasteainete andurite ja heitgaasivoo andmete edastamine* OBD-pordi kaudu ja üle õhu, sealhulgas tehnöülevaatuse ja liiklevate sõidukite tehnikontrolli tarbeks^{55, 56};

---

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/47/EL, milles käsitletakse liidus liiklevate tarbesõidukite tehnikontrolli ja -ülevaatust ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/30/EÜ (ELT L 127, 29.4.2014, lk 134).

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/45/EL, milles käsitletakse mootorsõidukite ja nende haagiste korralist tehnöülevaatust ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/40/EÜ (ELT L 127, 29.4.2014, lk 129).

Muudatusettepanek 53

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 6 – lõige 6 – punkt c

Komisjoni ettepanek

(c) *sõiduki parandamise algatamine, kui juhi hoiatamise süsteem annab märku oluliselt ülemäärasest heitest.*

Muudatusettepanek 54

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 6 – lõige 7

Komisjoni ettepanek

7. OBFCM-seadmed, mille tootja on nende sõidukitele paigaldanud, peavad

Muudatusettepanek

(b) *suhthemine* OBD-pordi kaudu ja *valikuliselt* üle õhu, sealhulgas tehnöülevaatuse ja liiklevate sõidukite tehnikontrolli tarbeks^{55, 56};

---

⁵⁵ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/47/EL, milles käsitletakse liidus liiklevate tarbesõidukite tehnikontrolli ja -ülevaatust ning millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2000/30/EÜ (ELT L 127, 29.4.2014, lk 134).

⁵⁶ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 3. aprilli 2014. aasta direktiiv 2014/45/EL, milles käsitletakse mootorsõidukite ja nende haagiste korralist tehnöülevaatust ja millega tunnistatakse kehtetuks direktiiv 2009/40/EÜ (ELT L 127, 29.4.2014, lk 129).

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek

7. OBFCM-seadmed, mille tootja on nende sõidukitele paigaldanud, peavad

suutma edastada salvestatud sõidukiandmeid pardadiagnostikaseadme pordi kaudu ja õhu teel.

suutma edastada salvestatud **juriidiliselt asjakohaseid ning vajalikke** sõidukiandmeid pardadiagnostikaseadme pordi kaudu ja **valikuliselt** õhu teel, **sealhulgas kolmanda isiku teenuste osutamiseks sõiduki kasutajale.**

Muudatusettepanek 55

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 6 – lõige 8

Komisjoni ettepanek

8. Sõidukite, süsteemide, osade ja eraldi seadmestike puhul, mis kujutavad endast tõsist ohtu või ei vasta käesolevas määruses sätestatud nõuetele, **võtavad tootjad viivitamata vajalikud parandusmeetmed**, sealhulgas vajaduse korral nende sõidukite, süsteemide, osade ja eraldi seadmestike remont või muutmine, et tagada vastavus käesolevale määrusele. Tootjad või muud ettevõtjad kõrvaldavad toote turult või kutsuvad selle vajaduse korral tagasi. Tootja teavitab viivitamata tüübikinnituse andnud tüübikinnitusasutust, esitades asjakohased üksikasjad nõuetele mittevastavuse kohta.

Muudatusettepanek

8. Sõidukite, süsteemide, osade ja eraldi seadmestike puhul, mis kujutavad endast tõsist ohtu või ei vasta käesolevas määruses sätestatud nõuetele, **juhendatakse tootjaid vastavalt õigusaktide rakendamise protsessile ja ajakavale võtma vajalikke parandusmeetmeid**, sealhulgas vajaduse korral nende sõidukite, süsteemide, **varuosade**, osade ja eraldi seadmestike remont või muutmine, et tagada vastavus käesolevale määrusele. Tootjad või muud ettevõtjad kõrvaldavad toote turult või kutsuvad selle vajaduse korral tagasi. Tootja teavitab viivitamata tüübikinnituse andnud tüübikinnitusasutust, esitades asjakohased üksikasjad nõuetele mittevastavuse kohta.

Muudatusettepanek 56

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 7 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Tootja esitab tüübikinnitusasutusele allkirjastatud vastavustunnistuse tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste, CO₂ ümbritseva õhu temperatuuri korrektsiooni, pardadiagnostikaseadme, OBMi, heite ja aku tööaja, pideva või perioodilise

Muudatusettepanek

2. Tootja esitab tüübikinnitusasutusele allkirjastatud vastavustunnistuse tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste, CO₂ ümbritseva õhu temperatuuri korrektsiooni, pardadiagnostikaseadme, OBMi, heite ja aku tööaja, pideva või perioodilise

regeneerimise, rikkumisvastaste ja karterinõuete kohta, nagu on sätestatud V lisas. Tootja esitab tüübikinnitusasutusele allkirjastatud vastavustunnistuse kohanduvate juhtimisseadmete ja geotarastusvõimaluste kasutamise kohta, kui tootja valib need võimalused.

regeneerimise, rikkumisvastaste ja karterinõuete kohta, nagu on sätestatud V lisas. Tootja esitab tüübikinnitusasutusele allkirjastatud vastavustunnistuse kohanduvate juhtimisseadmete ja geotarastusvõimaluste kasutamise kohta, kui tootja valib need võimalused. ***Tootja esitab tüübikinnitusasutusele allkirjastatud vastavustunnistuse kohanduvate juhtimisseadmete ja geotarastusvõimaluste kasutamise kohta, kui tootja valib need võimalused.***

Muudatusettepanek 57

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 7 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Tootjad annavad igale sõidukile välja keskkonnapassi ning esitavad selle koos sõidukiga sõiduki ostjale, võttes asjakohased andmed sellistest allikatest nagu vastavustunnistus ja tüübikinnitusdokumendid. Tootja tagab, et keskkonnapassi andmed on sõiduki elektroonilistes süsteemides kuvamiseks kättesaadavad ja neid saab edastada pardaarvutilt välisarvutile.

Muudatusettepanek 58

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 7 – lõige 5

Komisjoni ettepanek

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse lõigete 1–4 kohased katsed ja vastavuskontrollid ning heitealase tüübikinnituse, toodangu vastavuse, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse, ***vastavustunnistuse ja***

Muudatusettepanek

välja jäetud

Muudatusettepanek

5. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, millega kehtestatakse lõigete 1–3 kohased katsed ja vastavuskontrollid ning heitealase tüübikinnituse, toodangu vastavuse, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ***ja vastavustunnistusega*** seotud

keskkonnapassiga seotud menetlused.
Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 nimetatud kontrollimenetlusega.

menetlused. Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 nimetatud kontrollimenetlusega.

Muudatusettepanek 59

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 7a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Artikkel 7a

Sõiduki rehvide kulumise suhtes kohaldatav erisäte

- 1. Rehvide klassifikatsioon ja määratlused hõõrdkulumise heitega seotud tüübikinnituse saamiseks peavad vastama ÜRO ühtsetele sätetele, mis käsitlevad rehvide tüübikinnitust seoses rehvide hõõrdkulumise heitega, ning need lisatakse käesolevasse määrusesse artikli 14 lõike 3 kohase rakendusaktiga.**
- 2. Kõik erandid nendest nõuetest tuleks välja töötada ÜROs ja lisada käesolevasse määrusesse artikli 15 kohase delegeeritud õigusaktiga.**

Muudatusettepanek 60

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 8 – pealkiri

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

Erieeskirjad väiketootjatele

Erieeskirjad väiketootjatele **ja eriti väikestele tootjatele**

Muudatusettepanek 61

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 8 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Mis puudutab saasteainete heidet, siis võivad väiketootjad asendada V lisa tabelites 1, 3, 5, 7 ja 9 sätestatud katsed vastavustunnistustega. Väiketootjate ehitatud ja turule lastud sõidukite nõuetele vastavust võib katsetada kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ja turujärelevalve raames vastavalt V lisa tabelitele 2, 4, 6, 8 ja 10. V lisas sätestatud toodangu vastavuse katsed ei ole nõutavad. Artikli 4 lõike 4 punkti b väiketootjate suhtes ei kohaldata.

Muudatusettepanek 62

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 9

Komisjoni ettepanek

Artikkel 9

Erieeskirjad mitmeastmelistele sõidukitele

1. **Mitmeastmelise tüübikinnituse korral vastutavad heitealase tüübikinnituse eest teise või järgneva astmete tootjad, kui nad muudavad sõiduki mis tahes osa, mis eelmise etapi tootjate esitatud andmete kohaselt võib mõjutada heidet või aku tööaega.**

2. **Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse haldusnõuded ja andmed, mida eelmise etapi tootjad peavad esitama vastavalt lõikele 1, ja menetlused selliste sõidukite CO₂ heite määramiseks. Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 nimetatud kontrollimenetlusega.**

Muudatusettepanek 63

Muudatusettepanek

1. Mis puudutab saasteainete heidet, siis võivad väiketootjad **ja eriti väikesed tootjad** asendada V lisa tabelites 1, 3, 5, 7 ja 9 sätestatud katsed vastavustunnistustega. Väiketootjate ehitatud ja turule lastud sõidukite nõuetele vastavust võib katsetada kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ja turujärelevalve raames vastavalt V lisa tabelitele 2, 4, 6, 8 ja 10. V lisas sätestatud toodangu vastavuse katsed ei ole nõutavad. Artikli 4 lõike 6 punkti b väiketootjate **ja eriti väikeste tootjate** suhtes ei kohaldata.

Muudatusettepanek

välja jäetud

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 10 – lõige 3

Komisjoni ettepanek

3. Alates ... *[väljaannete talitus: palun lisada kuupäev = käesoleva määruse jõustumise kuupäev]* ei tohi riiklikud tüübikinnitusasutused tootja taotlusel keelduda ELi heitealase või riikliku tüübikinnituse andmisest uut tüüpi sõidukile või mootorile ega keelata käesoleva määruse nõuetele vastava uue sõiduki registreerimist, müüki või kasutuselevõtmist.

Muudatusettepanek 64

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 10 – lõige 4

Komisjoni ettepanek

4. Alates 1. juulist 2025 käsitavad riigi ametiasutused selliste uute M₁-, N₁-kategoria sõidukite vastavustunnistusi, mis ei vasta käesolevale määrusele, registreerimise otstarbel kehtetuna ning keelavad CO₂ ja saasteainete heite, kütusekulu ja energiatarbimise või aku tööajaga seotud põhjustele tuginedes selliste sõidukite registreerimise, müügi ja kasutuselevõtmise.

Muudatusettepanek 65

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 10 – lõige 5

Muudatusettepanek

3. Alates *asjaomase sõidukikategooria suhtes kohaldatavate rakendusaktide või delegeeritud õigusaktide* jõustumise *kuupäevast* ei tohi riiklikud tüübikinnitusasutused tootja taotlusel keelduda ELi heitealase või riikliku tüübikinnituse andmisest uut tüüpi sõidukile või mootorile ega keelata käesoleva määruse nõuetele vastava uue sõiduki registreerimist, müüki või kasutuselevõtmist.

Muudatusettepanek

4. Pärast 36 kuu möödumist *vastavate rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide jõustumisest ning vastavalt osi ja eraldi seadmestikke käsitlevatele ajakavale ja erisätetele* käsitavad riigi ametiasutused selliste uute M₁-, N₁-kategoria sõidukite vastavustunnistusi, mis ei vasta käesolevale määrusele, registreerimise otstarbel kehtetuna ning keelavad CO₂ ja saasteainete heite, kütusekulu ja energiatarbimise või aku tööajaga seotud põhjustele tuginedes selliste sõidukite registreerimise, müügi ja kasutuselevõtmise.

Komisjoni ettepanek

5. Alates 1. juulist 2027 käsitavad riigi ametiasutused selliste uute M₂-, M₃-, N₂-, N₃-kategooria sõidukite ning selliste uute O₃- ja O₄-kategooria haagiste **vastavustunnistusi**, mis ei vasta käesolevale määrusele, **registreerimise otstarbel kehtetuna ning keelavad CO₂ ja saasteainete heite, kütusekulu ja energiatarbimise, energiatõhususe või aku tööajaga seotud põhjustele tuginedes selliste sõidukite registreerimise, müügi ja kasutuselevõtmise.**

Muudatusettepanek 66

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 10 – lõige 6**

Komisjoni ettepanek

6. Alates 1. juulist 2030 käsitavad riigi ametiasutused väiketootjate toodetud selliste uute M₁- ja N₁-kategooria sõidukite vastavustunnistusi, mis ei vasta käesolevale määrusele, registreerimise otstarbel kehtetuna ning keelavad CO₂ ja saasteainete heite, kütusekulu ja **energiatarbimise**, energiatõhususe või aku tööajaga seotud põhjustele tuginedes selliste sõidukite registreerimise, müügi ja kasutuselevõtmise.

Muudatusettepanek 67

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 10 – lõige 8**

Komisjoni ettepanek

8. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse haldus- ja tehnilised elemendid, mis on vajalikud

Muudatusettepanek

5. Pärast 60 kuu möödumist **vastavate rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide jõustumisest ning vastavalt osi ja eraldi seadmestikke käsitlevatele ajakavale ja erisätetele keelduvad** riigi ametiasutused **CO₂ ja saasteainete heite, kütuse ja elektrienergia tarbimise või aku tööajaga seotud põhjustel ELi heitealase või riikliku tüübikinnituse andmisest** selliste uute M₂-, M₃-, N₂-, N₃-kategooria sõidukite ning selliste uute O₃- ja O₄-kategooria haagiste **puhul**, mis ei vasta käesolevale määrusele.

Muudatusettepanek

6. Alates 1. juulist 2035 käsitavad riigi ametiasutused väiketootjate toodetud selliste uute M₁- ja N₁-kategooria sõidukite vastavustunnistusi, mis ei vasta käesolevale määrusele, registreerimise otstarbel kehtetuna ning keelavad CO₂ ja saasteainete heite, kütusekulu ja **elektrienergia tarbimise**, energiatõhususe või aku tööajaga seotud põhjustele tuginedes selliste sõidukite registreerimise, müügi ja kasutuselevõtmise.

Muudatusettepanek

8. Komisjon võtab vastu rakendusaktid, milles sätestatakse haldus- ja tehnilised elemendid, mis on vajalikud

lõike 1 nõuete täitmise kontrollimiseks tehtavate katsete, kontrollide ja inspeksioonide jaoks, ning tehnilised elemendid, mis on vajalikud lõike 2 kohasteks turujärelevalvekontrollideks. Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 nimetatud kontrollimenetlusega.

lõike 1 nõuete täitmise kontrollimiseks tehtavate katsete, kontrollide ja inspeksioonide jaoks, ning tehnilised elemendid, mis on vajalikud lõike 2 kohasteks turujärelevalvekontrollideks. Rakendusaktid võetakse vastu kooskõlas artikli 17 lõikes 2 nimetatud kontrollimenetlusega **ning need jõustuvad vähemalt kolm aastat enne artikli 10 lõigetes 4 ja 5 sätestatud kohaldatavaid kuupäevi.**

Muudatusettepanek 68

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 11 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. Alates **1. juulist 2025** on käesoleva eeskirja alusel tüübikinnituse saanud M₁- ja N₁-kategooria sõidukile paigaldamiseks ettenähtud süsteemi, osa või eraldi seadmestiku müük või paigaldamine keelatud, kui süsteem, osa või eraldi seadmestik ei ole saanud käesoleva määruse kohast tüübikinnitust.

Muudatusettepanek

1. Alates **36 kuu möödumisest kõigi kõnealuse sõidukikategooria suhtes asjaomaste rakendusaktide või delegeeritud õigusaktide jõustumisest ning süsteeme, osi ja eraldi seadmestikke käsitlevate erisätete kohaselt** on käesoleva eeskirja alusel tüübikinnituse saanud M₁- ja N₁-kategooria sõidukile paigaldamiseks ettenähtud süsteemi, osa või eraldi seadmestiku müük või paigaldamine keelatud, kui süsteem, osa või eraldi seadmestik ei ole saanud käesoleva määruse kohast tüübikinnitust.

Muudatusettepanek 69

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 11 – lõige 2

Komisjoni ettepanek

2. Alates **1. juulist 2027** on käesoleva eeskirja alusel tüübikinnituse saanud M₂-, M₃-, N₂- ja N₃-kategooria sõidukile paigaldamiseks ettenähtud süsteemi, osa või eraldi seadmestiku müük või paigaldamine keelatud, kui süsteem, osa või eraldi seadmestik ei ole saanud

Muudatusettepanek

2. Alates **60 kuu möödumisest vastavate rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide jõustumisest** on käesoleva eeskirja alusel tüübikinnituse saanud M₂-, M₃-, N₂- ja N₃-kategooria sõidukile paigaldamiseks ettenähtud süsteemi, osa või eraldi seadmestiku müük või

käesoleva määruse kohast tüübikinnitust.

paigaldamine keelatud, kui süsteem, osa või eraldi seadmestik ei ole saanud käesoleva määruse kohast tüübikinnitust.

Muudatusettepanek 70

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 11 – lõige 3 a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

3a. Alates kuupäevast [kaks aastat pärast sellise delegeeritud õigusakti avaldamist, milles käsitletakse C1-klassi rehvide tüübikinnitust seoses hõõrdkulumise heitega, mis on kooskõlas ÜRO ülemaailmse sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumi eeskirjas sätestatud piirnormidega] keelduvad riigi ametiasutused artikliga 7 a uus (sõiduki rehvide kulumise suhtes kohaldatavad erisätted) hõlmatud C1-klassi rehvide valdkondadega seotud põhjustel osa / eraldi seadmestiku EÜ tüübikinnituse andmisest uutele rehvitüüpidele, mis ei vasta käesolevale määrusele ja selle rakendusmeetmetele. Alates kuupäevast [neli aastat pärast sellise delegeeritud õigusakti avaldamist, milles käsitletakse C1-klassi rehvide tüübikinnitust seoses hõõrdkulumise heitega, mis on kooskõlas ÜRO ülemaailmse sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumi eeskirjas sätestatuga] keelduvad riigi ametiasutused artikliga 7 a uus (sõiduki rehvide kulumise suhtes kohaldatavad erisätted) hõlmatud rehvide valdkondadega seotud põhjustel andmast tüübikinnitust või riiklikku EÜ tüübikinnitust uutele C1-klassi rehvidele, mis ei vasta käesolevale määrusele ja selle rakendusmeetmetele. C1-klassi rehve, mis on toodetud enne lõikes 3a sätestatud kuupäevi ja mis ei vasta I lisa nõuetele, võib müüa kuni 30 kuu jooksul alates nimetatud kuupäevadest. ÜRO laiendab sobivat katsemeetodit ja rehvide kulumise

piirväärtusi C2- ja C3-klassi rehvidele.

Muudatusettepanek 71

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 14 – lõige 3 – punkt f

Komisjoni ettepanek

(f) varu-saastekontrollisüsteemide tüübid ja nende osad;

Muudatusettepanek

(f) varu-saastekontrollisüsteemide tüübid ja nende osad *spetsiaalselt eri sõidukikategooriate jaoks, mille puhul võetakse arvesse ka muid sõidukisisesid süsteeme, mis aitavad kaasa sõiduki ja haagiste pidurdamisele;*

Muudatusettepanek 72

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 14 – lõige 3 – punkt g

Komisjoni ettepanek

(g) pidurisüsteemi tüübid ja nende varuosad;

Muudatusettepanek

(g) pidurisüsteemi tüübid ja nende varuosad *spetsiaalselt eri sõidukikategooriate jaoks, mille puhul võetakse arvesse ka muid sõidukisisesid süsteeme, mis aitavad kaasa sõiduki ja haagiste pidurdamisele;*

Muudatusettepanek 73

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 14 – lõige 3 – punkt g a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(ga) vanemate autode pidurisüsteemi tüübid ja nende varuosad, mis paigaldatakse piduriheitmete märkimisväärseks vähendamiseks;

Muudatusettepanek 74

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 3 – punkt h

Komisjoni ettepanek

(h) rehvitüübid seoses rehvide kulumisega;

Muudatusettepanek

(h) rehvitüübid seoses rehvide kulumisega, **nagu on määratlenud ÜRO ülemaailmse sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumi (WP29) rehvide kulumi rakkerühm;**

Muudatusettepanek 75

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt a

Komisjoni ettepanek

(a) meetodid summutitoru heitgaaside mõõtmiseks laboris ja maanteedel, sealhulgas **juhuslikud ja halvimad** tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste **katsetsüklid**, mobiilsete heitemõõtmisüsteemide kasutamine tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste ja tühikäigul tekkivate heitkoguste kontrollimiseks;

Muudatusettepanek

(a) **määruse (EÜ) nr 715/2007 kohaldamisalasse kuuluvate sõidukite puhul** meetodid summutitoru heitgaaside mõõtmiseks laboris ja maanteedel, sealhulgas **meetmed kallutatud sõidu ja väärkasutamise vältimiseks** tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste **katse ajal**, mobiilsete heitemõõtmisüsteemide kasutamine tegelikus liikluses tekkivate heitkoguste ja tühikäigul tekkivate heitkoguste kontrollimiseks;

Muudatusettepanek 76

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt a a (uus)

Komisjoni ettepanek

(aa) **määruse (EÜ) nr 595/2009 kohaldamisalasse kuuluvate sõidukite puhul kanda üle kõik kõnealuses määruses ja selle hilisemates muudatustes sätestatud labori- ja kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse (ISC-PEMS) katsemenetlused;**

Muudatusettepanek 77

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt g

Komisjoni ettepanek

(g) pidurite tekitatud osakeste heite mõõtmise meetodid, *sealhulgas meetodid, mida kasutada raskesõidukite, tegelikus liikluses pidurite tekitatud osakeste heite ja regeneratiivpidurduse puhul;*

Muudatusettepanek

(g) pidurite tekitatud osakeste heite mõõtmise meetodid *ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni lõplikult välja töötatud üldise tehnilise normi (UNECE GTR) alusel M₁- ja N₁-kategooria sõidukite jaoks ning laiendatud laboritevahelise katseprogrammi läbiviimiseks, et määrata kindlaks M₁- ja N₁-kategooria sõidukite pidurite kulumise heite lähtetase, mille alusel saab arvestada pidurite kulumise proportsionaalseid piirmäärasid (sarnane lähenemisviis raskesõidukite puhul, kui UNECE tasandil on kõigepealt välja töötatud asjakohane katsemeetod), ja regeneratiivpidurduse puhul;*

Muudatusettepanek 78

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt h

Komisjoni ettepanek

(h) meetodid rehvide kulumi mõõtmiseks, *et jälgida rehvi kulumiskiiruse määrasid;*

Muudatusettepanek

(h) meetodid rehvide kulumi mõõtmiseks *kooskõlas ÜRO ülemaailmse sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumi eeskirjaga;*

Muudatusettepanek 79

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt j

Komisjoni ettepanek

(j) OBFCM-seadmed, OBD- ja OBM-süsteemid, sealhulgas *vastavuslävendid, toimivusnõuded ja katsed, andurite*

Muudatusettepanek

(j) OBFCM-seadmed, OBD- ja OBM-süsteemid, sealhulgas *valikuliselt* nende seadmete ja süsteemide salvestatud

talitluse tagamise meetodid ning nende seadmete ja süsteemide salvestatud andmete üle õhu edastamine;

andmete üle õhu edastamine;

Muudatusettepanek 80

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt r

Komisjoni ettepanek

(r) katsetes kasutatavate etalonkütuste spetsifikatsioonid;

Muudatusettepanek

(r) katsetes kasutatavate etalonkütuste spetsifikatsioonid, **mis sisaldavad kütusekvaliteedi direktiivis 98/70/EÜ paremat keskkonnaspetsifikatsiooni müügil olevate kütuste jaoks, et võimaldada heitgaaside vähendamist;**

Muudatusettepanek 81

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt s

Komisjoni ettepanek

(s) katkestusseadmete ja katkestusstrateegiate puudumise kindlakstegemise meetodid;

Muudatusettepanek

(s) katkestusseadmete ja katkestusstrateegiate puudumise kindlakstegemise meetodid **ning meetodid M_1 - ja N_1 -kategoria sõidukite suhtes kohaldatavate määruse (EÜ) nr 715/2007 artikli 5 lõikes 2 ja määruse (EL) 2017/1151 artikli 5 lõikes 11 sätestatud nõuete ning M_2 -, M_3 -, N_2 - ja N_3 -kategoria sõidukite suhtes kohaldatavate ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskirja nr 49 (8) 6. versiooni 10. lisa punktis 5.1.2 sätestatud nõuete ülekandmiseks käesolevasse määrusesse;**

Muudatusettepanek 82

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt t

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(t) rehvi kulumi mõõtmise meetodid;

välja jäetud

Muudatusettepanek 83

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt w a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(wa) M_2 -, M_3 -, N_2 - ja N_3 -kategooria sõidukite puhul kantakse käesolevasse määrusesse üle kõik määruses (EÜ) nr 595/2009 ning selle hilisemates muudatustes sätestatud labori- ja kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse (ISC-PEMS) katsemenetlused;

Muudatusettepanek 84

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt w b (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(wb) meetodid M_2 -, M_3 -, N_2 - ja N_3 -kategooria sõidukite kohaldatavatele hübriidtehnoloogiatele tüübikinnituse andmiseks;

Muudatusettepanek 85

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 14 – lõige 4 – lõik 1 – punkt w c (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(wc) katsekohustuste selgitamine tootjatele, tüübikinnitusasutustele, kolmandatele isikutele seoses esmase tüübikinnituse, toodangu vastavuse, kasutusel olevate sõidukite nõuetele vastavuse ja turujärelevalvega.

Muudatusettepanek 86

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 1**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

1. Komisjonil on õigus võtta kooskõlas artikliga 16 vastu delegeeritud õigusakte, võtmaks arvesse tehnika arengut, et muuta järgmist:

välja jäetud

(a) III lisa seoses M_2 -, M_3 -, N_2 - ja N_3 -kategooria sõidukite katsetingimustega, lähtudes Euro 7 sõidukite katsetamisel kogutud andmetest;

(b) III lisa seoses katsetingimustega, lähtudes Euro 7 pidurite või rehvide katsetamisel kogutud andmetest;

(c) V lisa seoses katsenõuete ja tunnistuste kohaldamisega, lähtudes tehnika arengust;

(d) artiklit 5, kehtestades tootjatele uuenduslikel tehnoloogiatel põhinevad valikuvõimalused ja nimetused.

Muudatusettepanek 87

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 2 – punkt a**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(a) kehtestades I lisa pidurite tekitatud osakeste heite piirnormid, viidates ÜRO ülemaailmsel sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumil (WP29) tehtud tööle;

välja jäetud

Muudatusettepanek 88

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 2 – punkt b**

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(b) kehtestades I lisa rehvitüüpide

(b) kehtestades I lisa rehvitüüpide

kulumise piirnormid, viidates ÜRO ülemaailmsel sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumil (WP29) tehtud tööle;

kulumise piirnormid, et tagada sünkroniseerimine ÜRO ülemaailmse sõidukieeskirjade ühtlustamise foorumi eeskirjaga;

Muudatusettepanek 89

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 2 – punkt d

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(d) kehtestades IV lisas vastupidavuse kordajad, lähtudes M_2 -, M_3 -, N_2 - ja N_3 -kategooria Euro 7 sõidukite katsetamisel kogutud andmetest ning Euroopa Parlamendile ja nõukogule esitatud aruandest raskesõidukite vastupidavuse kohta;

välja jäetud

Muudatusettepanek 90

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 2 – punkt e

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(e) kehtestades määratlusi ja erieeskirju väiketootjatele M_2 -, M_3 -, N_2 - ja N_3 -kategooria sõidukite jaoks vastavalt käesoleva määruse artiklile 3 ja artiklile 8.

välja jäetud

Muudatusettepanek 91

Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 15 – lõige 2 – punkt e a (uus)

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

(ea) kehtestades koostöös tootjate ja tarnijatega nõuded ja reeglid sõidukite tehnilistele seadmetele, mis võimaldavad kindlaks teha sõidukites üksnes CO₂-neutraalsete kütuste kasutamise.

Muudatusettepanek 92

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 18 – lõige 1

Komisjoni ettepanek

1. **1. septembriks 2030** teatavad liikmesriigid komisjonile käesoleva määruse kohaldamisest.

Muudatusettepanek

1. **Hiljemalt 60 kuud pärast kõigi käesoleva määruse kohaselt vastu võetud rakendusaktide ja delegeeritud õigusaktide jõustumist** teatavad liikmesriigid komisjonile käesoleva määruse kohaldamisest.

Muudatusettepanek 93

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 19 – lõik 1

Komisjoni ettepanek

Määrus (EÜ) nr 715/2007 tunnistatakse kehtetuks alates 1. juulist **2025**.

Muudatusettepanek

Määrus (EÜ) nr 715/2007 tunnistatakse kehtetuks alates 1. juulist **2035 vastavalt artikli 10 lõikes 6 sätestatud kuupäevale**.

Muudatusettepanek 94

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 19 – lõik 2

Komisjoni ettepanek

Määrus (EÜ) nr 595/2009 tunnistatakse kehtetuks alates **1. juulist 2027**.

Muudatusettepanek

Määrus (EÜ) nr 595/2009 tunnistatakse kehtetuks alates **artikli 10 lõikes 5 sätestatud kuupäevast**.

Muudatusettepanek 95

Ettepanek võtta vastu määrus Artikkel 20 – lõik 2

Komisjoni ettepanek

Seda **kohaldatakse** M₁- ja N₁-kategooria sõidukite ja nende osade ja eraldi seadmestike suhtes **alates 1. juulist 2025** ning M₂-, M₃-, N₂- ja N₃-kategooria sõidukite ja nende osade ja eraldi seadmestike ning O₃- ja O₄-kategooria haagiste suhtes **alates 1. juulist 2027**.

Muudatusettepanek

Seda **hakatakse** M₁- ja N₁-kategooria sõidukite ja nende osade ja eraldi seadmestike suhtes **kohaldama kolm aastat pärast kõigi asjaomaste teiseste õigusaktide jõustumise kuupäeva** ning M₂-, M₃-, N₂- ja N₃-kategooria sõidukite ja nende osade ja eraldi seadmestike ning O₃- ja O₄-kategooria haagiste suhtes **60 kuud pärast asjaomaste teiseste õigusaktide jõustumist**.

Muudatusettepanek 96

**Ettepanek võtta vastu määrus
Artikkel 20 – lõik 3**

Komisjoni ettepanek

Väiketootjate ehitatud M₁- ja N₁-kategooria sõidukite suhtes kohaldatakse seda alates 1. juulist **2030**.

Muudatusettepanek

Väiketootjate ehitatud M₁- ja N₁-kategooria sõidukite suhtes kohaldatakse seda alates 1. juulist **2035**.

Muudatusettepanek 97

**Ettepanek võtta vastu määrus
I lisa – tabel 1**

<i>Komisjoni ettepanek</i>				
Euro 7 kohased heite piirnormid M ₁ - ja N ₁ -kategooria sisepõlemismootoriga sõidukite puhul				
Saasteainete heitkogused	M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukid	Ainult N ₁ -kategooria sõidukid võimsuse ja massi suhtega ¹ alla 35 kW/t	M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukite heitkoguste eelarve kõigi alla 10 km pikkuste sõitude puhul	Heitkoguste eelarve kõigi alla 10 km pikkuste sõitude puhul ainult N ₁ -kategooria sõidukitel, mille võimsuse ja massi suhe on väiksem

				kui 35 kW/t
	km kohta	km kohta	sõidu kohta	sõidu kohta
NO _x (mg)	60	75	600	750
PM (mg)	4,5	4,5	45	45
PN ₁₀ , #	6 × 10 ¹¹	6 × 10 ¹¹	6 × 10 ¹²	6 × 10 ¹²
CO (mg)	500	630	5000	6300
THC (mg)	100	130	1000	1300
NMHC (mg)	68	90	680	900
NH ₃ (mg)	20	20	200	200
<p>¹ Mõõdetud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskirja nr 85 punkti 5.3.2 kohaselt sisepõlemismootoriga sõidukite ja täiselektrisõidukite puhul või kõigil muudel juhtudel mõõdetud ÜRO üldise tehnilise normi 21 punktis 6 sätestatud katsemenetluse kohaselt.</p>				
<i>Muudatusettepanek</i>				
Euro 7 kohased heite piirnormid M ₁ - ja N ₁ -kategooria sisepõlemismootoriga sõidukite puhul				
Saasteainete heitkogused	M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukid	Ainult N ₁ -kategooria sõidukid võimsuse ja massi suhtega ¹ alla 44 kW/t	M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukite heitkoguste eelarve kõigi alla 10 km pikkuste sõitude puhul	Heitkoguste eelarve kõigi alla 10 km pikkuste sõitude puhul ainult N ₁ -kategooria sõidukitel, mille võimsuse ja massi suhe on väiksem kui 44 kW/t
	km kohta	km kohta	sõidu kohta	sõidu kohta
NO _x (mg)	60	125	600	1500
PM (mg)	4,5	5	45	50
PN ₁₀ , #	6 × 10 ¹¹	6 × 10 ¹¹	6 × 10 ¹²	6 × 10 ¹²
CO (mg)	500	740	5000	7400
THC (mg)	100	160	1000	1600
NMHC (mg)	68	108	680	1080
NH ₃ (mg)	20	20	200	200

¹ Mõõdetud ÜRO Euroopa Majanduskomisjoni eeskirja nr 85 punkti 5.3.2 kohaselt sise põlemismootoriga sõidukite ja täiselektrisõidukite puhul või kõigil muudel juhtudel mõõdetud ÜRO üldise tehnilise normi 21 punktis 6 sätestatud katsemenetluse kohaselt.

Muudatusettepanek 98

Ettepanek võtta vastu määrus

I lisa – tabel 2

<i>Komisjoni ettepanek</i>				
Euro 7 kohased heite piirnormid M ₂ -, M ₃ -, N ₂ - ja N ₃ -kategooria sise põlemismootoriga sõidukite ja nendes sõidukites kasutatavate sise põlemismootorite puhul				
Saasteainete heitkogused	<i>Külmheide</i> ²	<i>Kuumheide</i> ³	<i>Kõigi vähem kui 3*WHTC pikkuste sõitude heitkoguste eelarve</i>	<i>Valikulised heite piirnormid tühikäigul</i> ⁴
	<i>kWh kohta</i>	<i>kWh kohta</i>	<i>kWh kohta</i>	<i>tunnis</i>
<i>NO_x (mg)</i>	<i>350</i>	<i>90</i>	<i>150</i>	<i>5000</i>
<i>PM (mg)</i>	<i>12</i>	<i>8</i>	<i>10</i>	
<i>PN₁₀, #</i>	<i>5 × 10¹¹</i>	<i>2 × 10¹¹</i>	<i>3 × 10¹¹</i>	
<i>CO (mg)</i>	<i>3500</i>	<i>200</i>	<i>2700</i>	
<i>NMOG (mg)</i>	<i>200</i>	<i>50</i>	<i>75</i>	
<i>NH₃ (mg)</i>	<i>65</i>	<i>65</i>	<i>70</i>	
<i>CH₄ (mg)</i>	<i>500</i>	<i>350</i>	<i>500</i>	
<i>N₂O (mg)</i>	<i>160</i>	<i>100</i>	<i>140</i>	
<i>HCHO (mg)</i>	<i>30</i>	<i>30</i>		
² <i>Külmheide viitab 1 WHTC (sõidukite puhul) või WHTC_{cold} (mootorite puhul) liikuvate akende (MW) 100. protsentiilile</i>				
³ <i>Kuumheide viitab 1 WHTC (sõidukite puhul) või WHTC_{hot} (mootorite puhul) liikuvate akende (MW) 90. protsentiilile</i>				
⁴ <i>Kohaldatav ainult juhul, kui puudub süsteem, mis lülitab mootori automaatselt välja pärast 300 sekundit pidevat tühikäigul töötamist (kui sõiduk on peatatud ja rakendatakse pidureid)</i>				

<i>Muudatusettepanek</i>							
Euro 7 kohased heite piirnormid M ₂ -, M ₃ -, N ₂ - ja N ₃ -kategooria sise põlemismootoriga sõidukite ja nendes sõidukites kasutatavate sise põlemismootorite puhul							
Saasteainete heitkogused	<i>CO</i> mg/kWh	<i>NMHC</i> mg/kWh	<i>CH₄</i> mg/kWh	<i>NO_x</i> mg/kWh	<i>NH₃</i> mg/kWh	<i>PM</i> mg/kWh	<i>PN10</i>
<i>WHSC (CI) ja WHTC (CI ja PI)</i>	1500	80	500	230	10	8	6 × 10 ¹ _l
<i>RDE</i>	2250	120	750	345	15	8	9 × 10 ¹ _l

Muudatusettepanek 99

Ettepanek võtta vastu määrus

I lisa – tabel 3

<i>Komisjoni ettepanek</i>		
Euro 7 kohased heite piirnormid bensiinikütusega M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukite puhul		
Saasteainete heitkogused	M ₁ - ja N ₁ -kategooria maksimaalse massiga kuni 2 650 kg	N ₁ -kategooria maksimaalse massiga vähemalt 2 650 kg
Kütuseaurud (kuumseiskamisel + 2-ööpäevane katse)	0,50 g halvimal päeval + kuumseiskamine	0,70 g halvimal päeval + kuumseiskamine
Tankimisel eralduv heide	0,05 g/l kütuse kohta	0,05 g/l kütuse kohta
<i>Muudatusettepanek</i>		
Euro 7 kohased heite piirnormid bensiinikütusega M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukite puhul		
Saasteainete heitkogused	M ₁ - ja N ₁ -kategooria maksimaalse massiga kuni 2 650 kg	M₁ ja N ₁ -kategooria maksimaalse massiga vähemalt 2 650 kg
Kütuseaurud (kuumseiskamisel + 2-ööpäevane katse)	0,50 g halvimal päeval + kuumseiskamine	0,70 g halvimal päeval + kuumseiskamine

Tankimisel eralduv heide	0,05 g/l kütuse kohta	0,05 g/l kütuse kohta
--------------------------	-----------------------	-----------------------

Muudatusettepanek 100

Ettepanek võtta vastu määrus I lisa – tabel 6

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

[...]

välja jäetud

Muudatusettepanek 101

Ettepanek võtta vastu määrus II lisa – tabel 1

<i>Komisjoni ettepanek</i>			
Euro 7 aku tööaja minimaalsed tõhususnõuded M ₁ -kategooria sõidukitel			
Akuenergial põhinevad minimaalsed tõhususnõuded	<i>Kasutusea algusest kuni 5 aastat või 100 000 km olenevalt sellest, kumb saabub varem</i>	<i>Sõidukid vanusega üle 5 aasta või läbisõiduga üle 100 000 km kuni vanusega 8 aastat või läbisõiduga 160 000 km olenevalt sellest, kumb saabub varem</i>	Sõidukid kuni täiendava kasutuseani*
Välise laadimisega hübriidelektrisõiduk	80 %	70 %	
Täiselektrisõiduk	80 %	70 %	
<i>Muudatusettepanek</i>			
Euro 7 aku tööaja minimaalsed tõhususnõuded M ₁ -kategooria sõidukitel			
Akuenergial põhinevad minimaalsed tõhususnõuded		<i>Kasutusea algusest kuni 8 aastat või 160 000 km olenevalt sellest, kumb saabub</i>	Sõidukid kuni täiendava kasutuseani*

		varem	
Välise laadimisega hübriidelektrisõiduk		70 %	
Täiselektrisõiduk		70 %	

Muudatusettepanek 102

Ettepanek võtta vastu määrus

II lisa – tabel 2

<i>Komisjoni ettepanek</i>			
Euro 7 aku tööaja minimaalsed tõhususnõuded N ₁ -kategooria sõidukitel			
Akuenergial põhinevad minimaalsed tõhususnõuded	<i>Kasutusea algusest kuni 5 aastat või 100 000 km olenevalt sellest, kumb saabub varem</i>	<i>Sõidukid vanusega üle 5 aasta või läbisõiduga üle 100 000 km kuni vanusega 8 aastat või läbisõiduga 160 000 km olenevalt sellest, kumb saabub varem</i>	Sõidukid kuni täiendava kasutuseani*
Välise laadimisega hübriidelektrisõiduk	75 %	65 %	
Täiselektrisõiduk	75 %	65 %	
<i>Muudatusettepanek</i>			
Euro 7 aku tööaja minimaalsed tõhususnõuded N ₁ -kategooria sõidukitel			
Akuenergial põhinevad minimaalsed tõhususnõuded		<i>Kasutusea algusest kuni 8 aastat või 160 000 km olenevalt sellest, kumb saabub varem</i>	Sõidukid kuni täiendava kasutuseani*
Välise laadimisega		65 %	

hübriidelektrisõiduk			
Täiselektrisõiduk		65 %	

Muudatusettepanek 103

Ettepanek võtta vastu määrus

III lisa – tabel 1

<i>Komisjoni ettepanek</i>		
M ₁ - ja N ₁ -kategooria sõidukite heitgaaside piirnormidele vastavuse kontrollimise tingimused mis tahes turul saadaoleva kütuse ja määrdeainega sõiduki tootja väljastatud spetsifikatsioonide piires		
Parameeter	Tavapärased sõidutingimused	Laiendatud sõidutingimused*
Laiendatud sõidujaotur	–	1,6 (kohaldatakse mõõdetud heitkoguste suhtes ainult ajal, mil kehtib üks käesolevas veerus sätestatud tingimustest)
Ümbritseva õhu temperatuur	0 kuni 35 °C	–10 kuni 0 °C või 35 kuni 45 °C
Suurim kõrgus	700 m	Üle 700 m ja alla 1 800 m
Maksimumkiirus	Kuni 145 km/h	145–160 km/h
Pukseerimine / aerodünaamilised täiendused	Ei ole lubatud	Lubatud vastavalt tootja spetsifikatsioonidele ja kuni reguleeritud kiiruseni.
Lisaseade	Võimalik vastavalt tavakasutusele	–
Maksimaalne keskmine rattavõimsus esimese 2 km jooksul pärast külmkäivitust	Väiksem kui 20 % maksimaalsest rattavõimsusest	Suurem kui 20 % maksimaalsest rattavõimsusest
Sõidu koosseis	Ükskõik milline	–
Minimaalne läbisõit	10 000 km	3 000 kuni 10 000 km
<p>* Kui sõidukit kasutatakse väljaspool neid tingimusi, kasutatakse sama heitestrategiat, välja arvatud juhul, kui on olemas tehniline põhjus, mille tüübikinnitusasutus on heaks kiitnud.</p>		

<i>Muudatusettepanek</i>		
M ₁ - ja N ₁ -kategoria sõidukite heitgaaside piirnormidele vastavuse kontrollimise tingimused mis tahes turul saadaoleva kütuse ja määrdeainega sõiduki tootja väljastatud spetsifikatsioonide piires		
Parameeter	Tavapärased sõidutingimused	Laiendatud sõidutingimused*
Laiendatud sõidujaotur	–	1,6 (kohaldatakse mõõdetud heitkoguste suhtes ainult ajal, mil kehtib üks käesolevas veerus sätestatud tingimustest ning kui on täidetud kaks või enam tingimust, jäetakse see osa reisist välja ja tunnistatakse kehtetuks)
Ümbritseva õhu temperatuur	0 kuni 35 °C	–10 kuni 0 °C või 35 kuni 45 °C
Suurim kõrgus	700 m	Üle 700 m ja alla 1 800 m
Maksimumkiirus	Kuni 145 km/h	145–160 km/h
Pukseerimine / aerodünaamilised täiendused	Ei ole lubatud	Lubatud vastavalt tootja spetsifikatsioonidele ja kuni reguleeritud kiiruseni.
Lisaseade	Võimalik vastavalt tavakasutusele	–
Maksimaalne keskmine rattavõimsus esimese 2 km jooksul pärast külmkäivitust	Väiksem kui 20 % maksimaalsest rattavõimsusest	Suurem kui 20 % maksimaalsest rattavõimsusest
Sõidu koosseis	Ükskõik milline (kallutatud ja haruldased sõidutingimused ei ole lubatud)	Kallutatud ja haruldased sõidutingimused ei ole lubatud
Minimaalne läbisõit	10 000 km	3 000 kuni 10 000 km
<p>* Kui sõidukit kasutatakse väljaspool neid tingimusi, kasutatakse sama heitestrategiat, välja arvatud juhul, kui on olemas tehniline põhjus, mille tüübikinnitusasutus on heaks kiitnud.</p>		

Muudatusettepanek 104

Ettepanek võtta vastu määrus III lisa – tabel 2

Komisjoni ettepanek

Muudatusettepanek

[...]

välja jäetud

Muudatusettepanek 105

Ettepanek võtta vastu määrus IV lisa – tabel 1

<i>Komisjoni ettepanek</i>			
Sõidukite, mootorite ja saastekontrollisüsteemide kasutamisega			
Sõidukite, mootorite ja varu-saastetõrjeseadmete kasutamisega	M ₁ , N ₁ ja M ₂	N ₂ , N ₃ < 16 t, M ₃ < 7,5 t:	N ₃ > 16 t, M ₃ > 7,5 t
Peamine kasutamisega	Kuni 160 000 km või 8 aastat olenevalt sellest, kumb saabub varem	300 000 km või 8 aastat olenevalt sellest, kumb saabub varem	700 000 km või 15 aastat olenevalt sellest, kumb saabub varem
Täiendav kasutamisega	Pärast peamist kasutamisega ja kuni 200 000 km või 10 aastat olenevalt sellest, kumb saabub varem	Pärast peamist kasutamisega ja kuni 375 000 km	Pärast peamist kasutamisega ja kuni 875 000 km
<i>Muudatusettepanek</i>			
Sõidukite, mootorite ja saastekontrollisüsteemide kasutamisega			
Sõidukite, mootorite ja varu-saastetõrjeseadmete kasutamisega	M ₁ , N ₁ ja M ₂	N ₂ , N ₃ < 16 t, M ₃ < 7.5 t:	N ₃ > 16 t, M ₃ > 7,5 t
Peamine kasutamisega	Kuni 160 000 km või 8 aastat	300 000 km või 8 aastat olenevalt	700 000 km või 15 aastat

	olenevalt sellest, kumb saabub varem	sellest, kumb saabub varem	olenevalt sellest, kumb saabub varem
Täiendav kasutusiga	Pärast peamist kasutusiga ja kuni 240 000 km või 16 aastat olenevalt sellest, kumb saabub varem	Pärast peamist kasutusiga ja kuni 500 000 km	Pärast peamist kasutusiga ja kuni 1 200 000 km

NÕUANDVA KOMISJONI MENETLUS

Pealkiri	Mootorsõidukite ja mootorite ning selliste sõidukite jaoks ette nähtud süsteemide, osade ja eraldi seadmestike tüübikinnitus seoses nende heite ja akude tööajaga (Euro 7) ning määruste (EÜ) nr 715/2007 ja (EÜ) nr 595/2009 kehtetuks tunnistamine
Viited	COM(2022)0586 – C9-0375/2022 – 2022/0365(COD)
Vastutav komisjon istungil teada andmise kuupäev	ENVI 15.12.2022
Arvamuse esitajad istungil teada andmise kuupäev	ITRE 15.12.2022
Kaasatud komisjonid – istungil teada andmise kuupäev	11.5.2023
Arvamuse koostaja nimetamise kuupäev	Massimiliano Salini 15.12.2022
Läbivaatamine parlamendikomisjonis	22.5.2023
Vastuvõtmise kuupäev	19.7.2023
Lõpphääletuse tulemus	+: 46 –: 12 0: 14
Lõpphääletuse ajal kohal olnud liikmed	Nicola Beer, François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Vasile Blaga, Michael Bloss, Paolo Borchia, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Maria da Graça Carvalho, Ignazio Corrao, Beatrice Covassi, Nicola Danti, Marie Dauchy, Pilar del Castillo Vera, Martina Dlabajová, Christian Ehler, Valter Flego, Niels Fuglsang, Jens Geier, Nicolás González Casares, Christophe Grudler, Henrike Hahn, Robert Hajšel, Ivo Hristov, Ivars Ijabs, Romana Jerković, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Thierry Mariani, Marisa Matias, Marina Measure, Dan Nica, Niklas Nienass, Ville Niinistö, Johan Nissinen, Mauri Pekkarinen, Tsvetelina Penkova, Morten Petersen, Markus Pieper, Manuela Ripa, Robert Roos, Sara Skytvedal, Maria Spyrali, Grzegorz Tobiszowski, Patrizia Toia, Pernille Weiss, Carlos Zorrinho
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed	Franc Bogovič, Francesca Donato, Matthias Ecke, Ladislav Ilčić, Zdzisław Krasnodębski, Elena Lizzi, Jutta Paulus, Jordi Solé, Susana Solís Pérez, Ivan Štefanec, Nils Torvalds, Henna Virkkunen, Emma Wiesner
Lõpphääletuse ajal kohal olnud asendusliikmed (art 209 lg 7)	Damian Boeselager, Rosanna Conte, Arnaud Danjean, César Luena, Dace Melbārde, Nicola Procaccini, Elżbieta Rafalska, Antonio Maria Rinaldi, Daniela Rondinelli, Massimiliano Salini, Nacho Sánchez Amor, Edina Tóth

NIMELINE LÖPPHÄÄLETUS NÕUANDVAS KOMISJONIS

46	+
ECR	Ladislav Ilčić, Zdzisław Krasnodębski, Johan Nissinen, Nicola Procaccini, Elżbieta Rafalska, Robert Roos, Grzegorz Tobiszowski
ID	Paolo Borchia, Rosanna Conte, Marie Dauchy, Elena Lizzi, Thierry Mariani, Antonio Maria Rinaldi
NI	Francesca Donato, Edina Tóth
PPE	François-Xavier Bellamy, Hildegard Bentele, Vasile Blaga, Franc Bogovič, Cristian-Silviu Buşoi, Jerzy Buzek, Maria da Graça Carvalho, Pilar del Castillo Vera, Arnaud Danjean, Christian Ehler, Seán Kelly, Andrius Kubilius, Dace Melbārde, Markus Pieper, Massimiliano Salini, Sara Skytvedal, Maria Spyraki, Ivan Štefanec, Henna Virkkunen, Pernille Weiss
Renew	Nicola Beer, Nicola Danti, Martina Dlabajová, Valter Flego, Christophe Grudler, Ivars Ijabs, Mauri Pekkarinen, Morten Petersen, Susana Solís Pérez, Nils Torvalds, Emma Wiesner

12	-
S&D	Robert Hajšel
The Left	Marisa Matias, Marina Measure
Verts/ALE	Michael Bloss, Damian Boeselager, Ignazio Corrao, Henrike Hahn, Niklas Nienass, Ville Niinistö, Jutta Paulus, Manuela Ripa, Jordi Solé

14	0
S&D	Beatrice Covassi, Matthias Ecke, Niels Fuglsang, Jens Geier, Nicolás González Casares, Ivo Hristov, Romana Jerković, César Luena, Dan Nica, Tsvetelina Penkova, Daniela Rondinelli, Nacho Sánchez Amor, Patrizia Toia, Carlos Zorrinho

Kasutatud tähised:

+ : poolt

- : vastu

0 : erapooletu